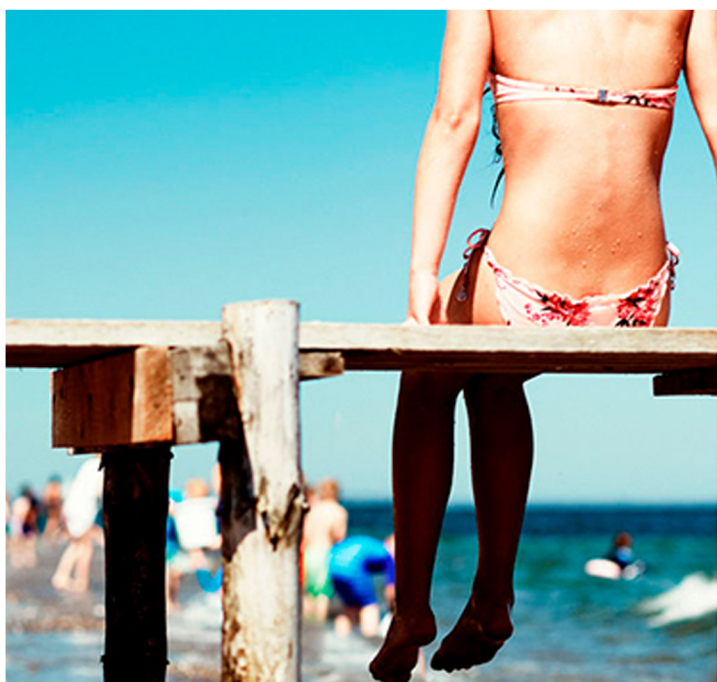

TURISMENS ØKONOMISKE BETYDNING

Destination: Business Region Aarhus 2018

Turismens økonomiske betydning i Business Region Aarhus 2016

Udgivet af:

VisitDenmark for Business Region Aarhus
December 2018

Adresse:

VisitDenmark
Islands Brygge 43, 3.
2300 København S
Tlf. +45 3288 9900

Forside:

Business Region Aarhus

Forfattere:

Dijana Radic Milosevic

Analytiker i VisitDenmark

E-mail: dirami@visitdenmark.com

Martin Fønnesbech-Sandberg

Økonom i VisitDenmark

E-mail: mfs@visitdenmark.com

© VisitDenmark 2018

Gengivelse af rapporten eller dele heraf tilladt med kildeangivelse.

Indhold

VÆRD AT VIDE OM RAPPORTEN	3
TURISMEN I <i>KRONER</i> OG <i>ØRER</i>	3
RAPPORTENS STRUKTUR – ET OVERBLIK.....	3
ET TURISMESATELLITREGNSKAB	3
DATAÆNDRINGER OG RESULTATER I FORHOLD TIL RAPPORTEN ”TURISMENS ØKONOMISKE BETYDNING 2015”	3
TURISMEØKONOMISKE NØGLETAL FOR BUSINESS REGION AARHUS	4
DEN TURISMEØKONOMISKE BETYDNING FOR BUSINESS REGION AARHUS – RESUMÉ.....	5
KAPITEL 1. TURISMEFORBRUGET I BUSINESS REGION AARHUS	6
1.1 TURISMEFORBRUG PÅ 12,7 MIA. KR. I BUSINESS REGION AARHUS	6
1.2 BUSINESS REGION AARHUS TILTRÆKKER PRIMÆRT DANSKE TURISTER	8
1.3 FERIEURISTERNE BIDRAGER MED STØRSTEDELEN AF TURISTFORBRUGET I BUSINESS REGION AARHUS.....	9
1.4 ENDAGSTURISTER STÅR FOR GODT EN TREDJEDEL AF FORBRUGET	10
1.5 FLEST PENGE LÆGGES INDEN FOR LOKAL TRANSPORT	11
KAPITEL 2. SAMFUNDSØKONOMISKE EFFEKTER	12
2.1 VÆRDITILVÆKST – TURISMEN HAR FORSKELLIG ØKONOMISK BETYDNING KOMMUNERNE PÅ TVÆRS	12
2.2 TURISMEN BIDRAGER TIL VÆKST I MANGE BRANCHER.....	14
2.3 TURISMEN SKABER GODT 16.000 FULD TIDSJOB I BUSINESS REGION AARHUS	15
2.4 TURISMEN SKABER JOB I EN BRED VIFTE AF BRANCHER	17
2.5 SKATTEINDTÆGTER FOR 4,7 MIA. KR. I BUSINESS REGION AARHUS I 2016.....	19
2.6 TURISMEAFLEDTE SKATTEINDTÆGTER STÅR FOR 3,8 PCT. AF SKATTEPROVENUET I DESTINATIONEN	20
KAPITEL 3. OVERNATNINGER OG KAPACITET	21
3.1 STIGNING I OVERNATNINGSKAPACITETEN I BUSINESS REGION AARHUS	21
3.2 FERIEHUSENE I BUSINESS REGION AARHUS BENYTTES HOVEDSAGELIGT AF EJERNE SELV	22
3.3 FLEST TURISTER OVERNATTER PÅ HOTELLER OG I FERIEHUSE	24
3.4 FLERE KOMMERCIELLE OVERNATNINGER SIDEN 2008	25
3.5 LANGT FLERE DANSKE END UDENLANDSKE OVERNATNINGER.....	25
3.6 GODT HVER ANDEN OVERNATNING FORETAGES I EN AF SOMMERMÅNEDERNE	26
KAPITEL 4. METODE OG DATAKILDER	27
4.1 TURISMESATELLITREGNSKABET SOM METODE	27
4.2 LINE-MODELLENS BEREKNING AF TURISMENS AFLEDTE EFFEKTER	29
4.3 DATAÆNDRINGER, METODE OG RESULTATER.....	31
4.4 TURISMEBRANCHER OG -VAREAFGRÆNSNINGER	34
4.5 EFTERSPØRGSELSKILDER	38
BILAG.....	40

Værd at vide om rapporten

Turismen i kroner og ører

Denne rapport belyser turismens økonomiske betydning i Business Region Aarhus i 2016.

Rapporten dokumenterer turisternes samlede forbrug i destinationen og viser, hvordan turisternes forbrug rækker langt ind i flere brancher. Endelig perspektiverer rapporten turismens størrelse i forhold til andre erhverv og redegør for turismeforbrugets økonomiske effekter for det danske samfund - bl.a. i form af antal job skabt af turismen. Rapporten tegner således et øjebliksbillede af turismen i Business Region Aarhus med udgangspunkt i de pr. december 2018 mest aktuelle nøgletal.

Rapportens struktur – et overblik

Foruden de første to kapitler om turismens betydning indeholder rapporten data om udvikling i overnatninger og kapacitet til og med 2017 fra Danmarks Statistik. Undervejs holdes Business Region Aarhus tal op mod regionale og nationale nøgletal.

Rapportens kapitel 4 gennemgår i detaljer den anvendte metode.

Et turismesatellitregnskab

Rapporten har karakter af et regionalt turismesatellitregnskab, der knytter turismen til nationalregnskabet i Danmark, og er udarbejdet i henhold til internationale retningslinjer for turismesatellitregnskaber. I et satellitregnskab opgøres omsætningen med udgangspunkt i efterspørgselssiden - altså baseret på køberne af produktet. Med udgangspunkt i den økonomiske model LINE beskriver rapporten desuden de samfundsøkonomiske effekter af turismen. Såvel det regionale turismesatellitregnskab som turismemodulet i LINE er udviklet for VisitDenmark af Center for Regional- og Turismeforskning (CRT) ved seniorforsker ph.d. Jie Zhang og professor Bjarne Madsen.

Rapporten følger den officielle, internationale definition af turisme:

Turister er en delmængde af rejsende, for hvem rejsen foregår uden for personens sædvanlige miljø, i mindre end et år og med andet formål end at være ansat på den besøgte lokalitet.

Det betyder, at rapporten medtager turismeformer, der normalt ikke indgår i fx Danmarks Statistiks overnatningsstatistikker, herunder bl.a. små overnatningssteder, krydstogt- og endagsturisme, besøg hos familie og venner samt brug af eget eller lånt feriehus.

Dataændringer og resultater i forhold til rapporten "Turismens økonomiske betydning 2015"

"Turismens økonomiske betydning 2016" er en opdatering af "Turismens økonomiske betydning 2015", som VisitDenmark udgav i 2017. Nærværende rapport fokuserer på de nye tal for 2016.

I forhold til 'Turismens økonomiske betydning 2015' er der sket nogle ændringer i data og metoder. Ændringerne er beskrevet i detaljer i kapitel 4. Her skal blot nævnes, at turismeforbruget i 2014 og 2015 er blevet revideret. Dette har på landsplan medført en opjustering af niveauet i 2014 på 5,5 mia. kr. (6 pct.) og 4,9 mia. kr. i 2015 (5 pct.).

Denne rapport er en strukturreport, der primært fokuserer på turismen i 2016. Udviklingen fra 2015 til 2016 belyses dog ud fra de reviderede tal.

Sammenfatning

Turismeøkonomiske nøgletal for Business Region Aarhus

I 2016 havde turisterne i Business Region Aarhus et samlet forbrug på godt 12,7 mia. kr. under opholdet i destinationen og foretog godt 5,2 mio. kommercielle overnatninger i 2017, hvilket svarer til en stigning på 5,5 pct. i forhold til 2016.

Turismeforbruget skabte, inklusiv afledte effekter, 6,8 mia. kr. i værditilvækst¹, 16.059 job (årsværk) og godt 4,7 mia. kr. i skatteindtægter i 2016. Herved står turismen bag 2,9 pct. af al værditilvækst, 3,8 pct. af alle job og 3,8 pct. af det samlede skatteprovenu i Business Region Aarhus.

Turismeforbruget har positiv betydning for den økonomiske aktivitet. Når Business Region Aarhus opnår én million kroner i turismeforbrug, er effekten i gennemsnit inklusiv afledte effekter: 540.000 kr. i værditilvækst, 1,3 job (årsværk) og skatteindtægter på 370.000. kr².

Oversigtstabel 1. Business Region Aarhus, 2016

Turismeforbrug i Business Region Aarhus, mio. kr.	12.741
Andel af kommunernes samlede udbud, pct.	1,7
Største markeder, 2016	
Danmark	9.998
Tyskland	712
Norge	578
Forbrug på største kommercielle overnatningsformer, 2016	
Hotel – forretning	2.136
Hotel – ferie	1.407
Lejet feriehus	1.222

Oversigtstabel 2. Samfundsøkonomiske afledte effekter, 2016

Turismeskabt værditilvækst, mio. kr.	6.828
Andel af Business Region Aarhuss samlede værditilvækst, pct.	2,9
Turismeskabt beskæftigelse, årsværk	16.059
Andel af alle Business Region Aarhuss beskæftigede, pct.	3,8
Turismeskabt skatteprovenu, mio. kr.	4.746
Turismens andel af samlet provenu i Business Region Aarhus, pct.	3,8
Inklusiv direkte, afledte og inducerede effekter.	

¹ Den formelle betegnelse er "bruttoværditilvækst", men i denne rapport anvendes blot "værditilvækst". Værditilvæksten er formelt produktion minus forbrug i produktion og dermed udtryk for, hvad der er tilbage af den samlede omsætning i virksomhederne til aflønning af de ansatte og profit. Det svarer til BNP i basispriser – ekskl. produktskatter og produktsubsidier.

² Skatteindtægterne kommer dog ikke udelukkende destinationen til gode – fx går nogle af skatteindtægterne til staten.

Den turismeøkonomiske betydning for Business Region Aarhus – Resumé

Med udgangspunkt i en analyse af turisternes forbrug under opholdet i Business Region Aarhus og de samfundsøkonomiske effekter heraf tegnes i denne rapport en profil af turismen i destinationen og betydningen af turismeerhvervet.

Udvalgte resultater fra rapporten:

- Med 12,7 mia. kr. i turismeforbrug i 2016 stod Business Region Aarhus' 12 kommuner for 64 pct. af det totale turismeforbrug i Region Midtjylland. Aarhus Kommune tegnede sig for det største turismeforbrug i Business Region Aarhus, og sammen med kommunerne Syddjurs, Silkeborg og Horsens stod Aarhus Kommune for to tredjedele af Business Region Aarhus' samlede turismeforbrug.
- I 2016 udgjorde turismeforbruget 1,7 pct. af Business Region Aarhus' samlede udbud af varer og tjenesteydelser. Turismeforbrugets relative størrelse i forhold til andre brancher ligger stort set på samme niveau som i Region Midtjylland, men under niveauet i landet som helhed.
- Størstedelen af turismeforbruget, nemlig 78 pct., stammer fra danske turisters ophold i Business Region Aarhus. Dermed er Business Region Aarhus' mere afhængige af danske turisters forbrug, end det er tilfældet i Region Midtjylland og landet som helhed. Ser man på udenlandske turisters forbrug i destinationen, står tyskere for størstedelen af forbruget efterfulgt af nordmænd og svenskere. Business Region Aarhus er dog væsentlig mindre afhængig af tyske turisters forbrug end resten af Region Midtjylland og landet som helhed.
- To tredjedele af turismeforbruget i Business Region Aarhus stammer fra turister på ferie, mens en tredjedel stammer fra forretningsrejsende. Inden for forretningsrejser leverer danskere markant større andel af turismeforbruget (90 pct.) end de udenlandske ferierejsende (10 pct.).
- Endagsturister i forbindelse med ferie og forretning står for 35 pct. af turismeforbruget i Business Region Aarhus. Det er især forretningsturisternes forbrug, der relativt set er højere i Business Region Aarhus end i Region Midtjylland og Danmark som helhed. Desuden står forretningsturisterne, der overnatter på hotel, for 17 pct. af turismeforbruget. Dette er over niveauet i både regionen og landet som helhed.
- Omsætning fra turismeprodukter som overnatning, restaurantbesøg, lokal transport mm. fylder 58 pct. af det samlede turismeforbrug i Business Region Aarhus. Dette er dobbelt så meget som forbruget fra detailhandel og mere end tre gange så meget som det forbrug, der stammer fra andre produkter. Den største andel af forbruget stammer fra danske turister, der især bruger pengene på lokal transport.
- Med en værditilvækst på 6,8 mia. kr. inkl. afledte effekter står Business Region Aarhus for 60 pct. af den samlede turismeskabte værditilvækst i Region Midtjylland. Dette svarer til en andel på 2,9 pct. af Business Region Aarhus' samlede værditilvækst i 2016, hvilket er under både regions- og landsgennemsnittet, hvor den turismeskabte værditilvækst fylder hhv. 3,1 pct. og 3,5 pct. af den samlede værditilvækst.
- Campingpladser er overnatningsform med den største kapacitet i Business Region Aarhus. I 2017 stod campingpladserne for knap to tredjedele af alle senge i destinationen. Når det gælder antal overnatninger, er campingpladserne blevet overhalet af hoteller og feriehuse, som sammenlignet med campingpladsernes andel på 29 pct. stod for hhv. 32 pct. og 30 pct. af alle overnatninger i Business Region Aarhus i 2017.

Kapitel 1. Turismeforbruget i Business Region Aarhus

I dette kapitel redegøres for turisternes forbrug i Business Region Aarhus (Favrskov, Hedensted, Horsens, Norddjurs, Odder, Randers, Samsø, Silkeborg, Skanderborg, Syddjurs, Viborg og Aarhus kommuner). På baggrund af VisitDenmarks turismesatellitregnskab gives et billede af, hvordan turisternes forbrug fordeler sig på produkter og hvilken turisme, der står bag forbruget. Følgende spørgsmål besvares:

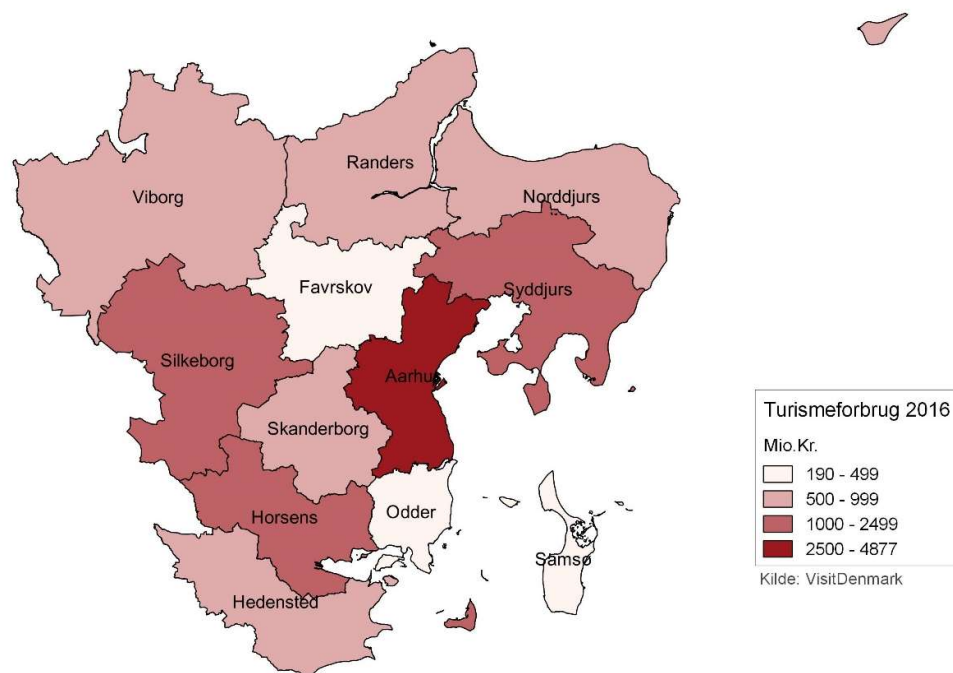
- *Hvor stort er turisternes samlede forbrug?*
- *Hvilken form for turisme står bag forbruget?*
- *Hvad bruger turisterne penge på?*

1.1 Turismeforbrug på 12,7 mia. kr. i Business Region Aarhus

I 2016 var det samlede turismeforbrug i Region Midtjylland på 19,8 mia. kr. Turisterne i Business Region Aarhus' 12 kommuner havde i samme periode et turismeforbrug på 12,7 mia. kr. svarende til 64 pct. af det totale turismeforbrug i regionen.

Aarhus Kommune var med et turismeforbrug på knap 4,9 mia. kr. i 2016 den kommune i Business Region Aarhus, der havde det største turismeforbrug (jf. tabel 1.1). Med godt 1,4 mia. kr. ligger Syddjurs Kommune på en anden plads efterfulgt af Silkeborg og Horsens kommuner med hver knap 1,1 mia. kr. Dermed står disse fire kommuner for to tredjedele af Business Region Aarhus' samlede turismeforbrug. Figur 1.1 viser den geografiske fordeling af turismeforbruget i Business Region Aarhus' kommuner.

Figur 1.1. Turismeforbruget i Business Region Aarhus

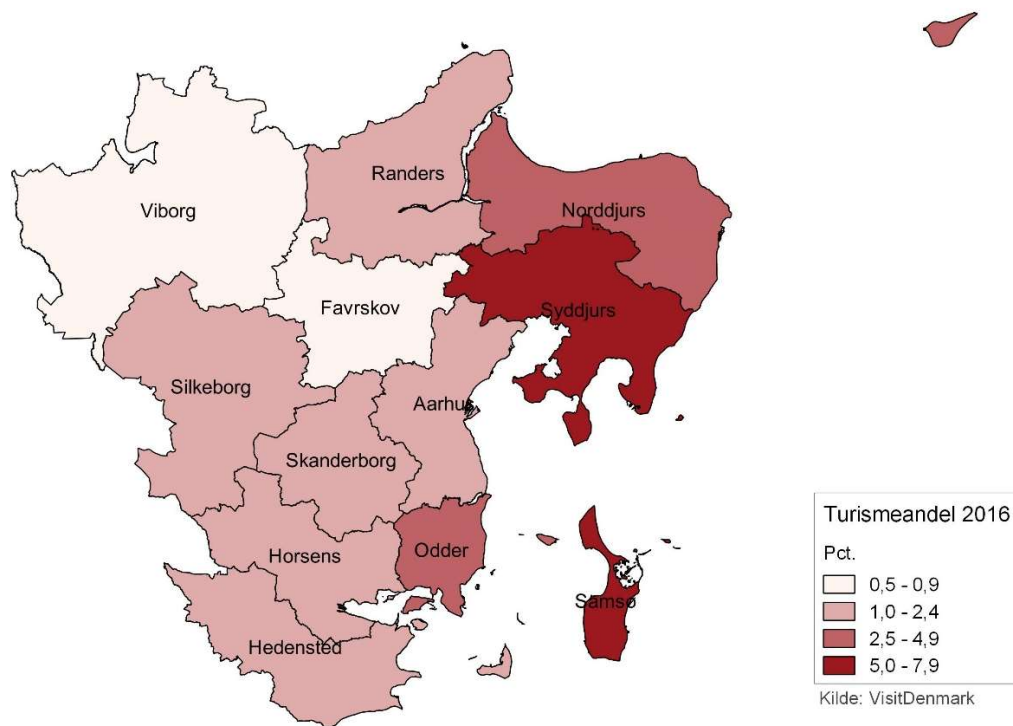

I Business Region Aarhus udgjorde turismeforbruget 1,7 pct. af destinationens samlede udbud af varer og tjenesteydelser i 2016. Turismeforbrugets relative størrelse i forhold til andre brancher ligger stort set på

samme niveaue som i Region Midtjylland, men under niveauet i landet som helhed, hvor turismen bidrager med hhv. 1,8 pct. og 2,1 pct.

I Samsø og Syddjurs kommuner fylder turismen relativt mest med andele på hhv. 7,9 pct. og 6,1 pct. af det samlede udbud. Omvendt fylder turismen relativt lidt i forhold til det samlede udbud i Favrskov og Viborg, hvor turismeforbruget kun udgør hhv. 0,5 pct. og 0,8 pct. af det samlede udbud. Variationen kommunerne imellem kan tilskrives erhvervslivets sammensætning samt størrelsen af det samlede udbud i de enkelte kommuner. Derudover spiller kommunernes attraktivitet og tilgængelighed for turisterne også ind. Figur 1.2 illustrerer turismens andel af det samlede udbud i Business Region Aarhus' kommuner.

Figur 1.2. Turismens andel af det samlede udbud i Business Region Aarhus

I Tabel 1.1 er turismeforbruget delt op alt efter om turisterne er på ferie med betalt overnatning på fx hotel og campingplads (dvs. kommerciel overnatning) eller om turisterne overnatter i et lånt feriehus, hos familie eller venner eller blot er på besøg i kommunen en enkelt dag (ikke-kommerciel overnatning og endagsrejsende).

I både Danmark som helhed og Region Midtjylland er turismeforbruget fra turister, der overnatter på kommercielle overnatningssteder, stort set det samme som turismeforbruget fra turister, der overnatter på ikke-kommercielle overnatningssteder eller endagsrejsende. I Business Region Aarhus er der lidt større forskel i turismeforbruget, idet turismeforbruget fra turister, der overnatter på ikke-kommercielle overnatningssteder, udgør 53% af det samlede turismeforbrug, mens de resterende 47 pct. bruges af gæster, der overnatter på kommercielle overnatningsformer og endagsrejsende. Det gælder dog ikke kommunerne Norddjurs, Skanderborg, Odder og Samsø, hvor størstedelen af turismeforbruget stammer fra turister, der overnatter på kommercielle overnatningsformer.

Det kan altså konkluderes, at turismeforbrugets relative betydning i Business Region Aarhus i forhold til den samlede økonomi i regionen er tæt på niveauet i resten af regionen og lidt under niveauet i hele landet. Der er dog stor forskel i turismens relative vigtighed kommunerne imellem, ligesom der også er stor forskel i turismeomsættningens størrelse i de enkelte kommuner.

Tabel 1.1. Turismeforbrug og turismeandel fordelt på kommuner, sorteret efter turismeforbrug, Region Midtjylland, 2016

	Turismeforbruget			Samlet udbud	Turismeandel af samlet udbud <i>pct.</i>
	I alt	Kommerciel overnatning	Ikke-kommerciel overnatning og endagsrejsende		
Danmark	108.109	54.183	53.926	5.152.616	2,1
Region Midtjylland	19.836	10.174	9.662	1.109.420	1,8
Business Region Aarhus	12.741	5.961	6.781	753.125	1,7
Aarhus	4.877	2.253	2.624	289.320	1,7
Ringkøbing-Skjern	2.939	2.152	787	102.798	2,9
Syddjurs	1.416	697	719	23.385	6,1
Herning	1.344	562	783	72.860	1,8
Silkeborg	1.082	527	554	61.548	1,8
Horsens	1.073	426	647	74.335	1,4
Holstebro	930	523	407	48.511	1,9
Norddjurs	929	490	438	24.198	3,8
Skanderborg	699	403	297	48.059	1,5
Viborg	663	312	351	84.460	0,8
Hedensted	657	280	376	35.452	1,9
Lemvig	652	465	187	23.341	2,8
Randers	578	195	383	57.872	1,0
Skive	576	274	303	31.773	1,8
Odder	376	191	185	10.411	3,6
Ikast-Brande	346	113	234	59.376	0,6
Struer	306	125	181	17.636	1,7
Samsø	201	141	60	2.536	7,9
Favrskov	190	44	146	41.549	0,5

Note: Kommercielle overnatningsformer: Hoteller, camping, vandrerhjem, feriecentre, lystbådehavne, festival, bondegårdsferie, krydstogt og lejet feriehus. Privat overnatning og endagsbesøg omfatter turister, der benytter eget sommerhus, overnatter privat hos familie og venner samt endagsgæster.

1.2 Business Region Aarhus tiltrækker primært danske turister

Som det fremgår af Tabel 1.2, er danske gæster det vigtigste marked for Business Region Aarhus målt på turismeomsætning. Danskerne brugte i år 2016 knap 10 mia. kr., hvilket svarer til 78 pct. af det samlede turismeforbrug i destinationen.

De resterende 22 pct. af turismeforbruget stammer fra udenlandske turister. Tyskerne forbrugte for 712 mio. kr. i 2016, hvilket svarer til 6 pct. af det samlede turismeforbrug i Business Region Aarhus. Tyskland er dermed

det største udenlandske marked i Business Region Aarhus. Dernæst følger norske turister med 5 pct. af turismeforbruget og svenske turister med 2 pct. af turismeforbruget.

Sammenligner man fordelingen af turismeforbruget mellem danske og udenlandske turister, er andelen af danskeres turismeforbrug i Business Region Aarhus med sine 78 pct. højere end i såvel Region Midtjylland som landet som helhed, hvor andelen ligger på hhv. 71 pct. og 62 pct.

Tabel 1.2. Turismeforbrug fordelt på markeder, Business Region Aarhus, 2016

	Turismeforbrug	Fordeling af Business Region Aarhus turismeforbrug	Fordeling af Region Midtjyllands turismeforbrug	Fordeling af Danmarks turismeforbrug
	mio. kr.		pct.	
I alt	12.741	100	100	100
Danmark	9.998	78	71	62
Udlandet	2.743	22	29	38
Tyskland	712	6	15	11
Norge	578	5	4	6
Sverige	235	2	2	6
Storbritannien	186	1	1	2
Italien	159	1	1	1
Holland	145	1	1	1
Øvrige lande	730	6	5	11

Bilag 1A udspecificerer områdets turismeforbrug på endnu flere nationaliteter og pr. kommune. Der kan det ses, at turisterne i Business Region Aarhus fra "øvrige lande" bl.a. kommer fra Spanien, USA, Schweiz, Belgien og Luxembourg m.m.

1.3 Ferieturisterne bidrager med størstedelen af turistforbruget i Business Region Aarhus

Tabel 1.3 viser for Business Region Aarhus danske og udenlandske turisters forbrug opdelt på hhv. ferie- og forretningsturisme. Størstedelen af turismeforbruget i regionen, nemlig 8,4 mia. kr. eller 66 pct., kan tilskrives ferieturisme. Her leverer danskerne 6,1 mia. kr. eller 72 pct. af det samlede ferieforbrug, mens de udenlandske turister leverer 2,3 mia. kr. eller 28 pct. I forhold til forretningsrejsende er det danskere, der tegner sig for 90 pct. af forbruget.

Tabel 1.3. Turistforbrug fordelt på formål og Danmark/udlandet, Business Region Aarhus, 2016

	I alt	Forretningsrejser		Ferierejser	
	mio. kr.	mio. kr.	pct.	mio. kr.	pct.
I alt	12.741	4.366	100	8.376	100
Danmark	9.998	3.932	90	6.066	72
Udlandet	2.743	434	10	2.309	28

Det skal nævnes, at VisitDenmark ikke har oplysninger om udenlandske endags-forretningsrejsende (dvs. uden overnatning) og derfor muligvis undervurderer den udenlandske omsætning.

Bilag 1B opdeler yderligere turismeforbruget på danske og udenlandske gæster pr. nationalitet med hhv. ferie eller forretning som formål.

1.4 Endagsturister står for godt en tredjedel af forbruget

Som det fremgår af Tabel 1.4. er turismen i Business Region Aarhus bredt ud på mange forskellige overnatningsformer. Mere end halvdelen (53 pct.) af forbruget foretages af turister, der overnatter i eget eller lånt feriehus, turister på endagstur samt turister på besøg hos familie og venner dvs. ikke-kommercielle overnatningsformer. Resten af forbruget (47 pct.) foretages i forbindelse med overnatninger på hotel, feriecenter, camping og lejet feriehus m.m. dvs. kommercielle overnatningsformer.

Inddeles turismeforbruget i kategorier alt efter overnatningsform, genereres det største forbrug af endagsturister på ferie. Denne gruppe turister stod med 2,3 mia. kr. for 18 pct. af turismeforbruget i 2016. Dette er på samme niveau som i Region Midtjylland, men under niveauet for hele landet, hvor endagsturister på ferie stod for 22 pct. af turismeforbruget.

En anden vigtig kategori er endagsforretningsturister, som bidrog med 17 pct. (2,2 mia. kr.) af det samlede turismeforbrug i 2016, hvilket er 3-4 pct. point højere end på regions- og landsplan. Forbruget leveret fra forretningsturister, som overnatter på hotel, står også for 17 pct. (2,1 mia. kr.) af forbruget i Business Region Aarhus. Dette er 3 pct. point højere end i Region Midtjylland og Danmark som helhed.

Når man sammenligner fordelingen af turismeforbruget i Business Region Aarhus med fordelingen i Region Midtjylland og Danmark samlet set, er der kategorier, hvor Business Region Aarhus har en mindre andel af omsætningen. Dette gælder især forbruget fra turister i lejet feriehus.

Tabel 1.4. Turismeforbrug fordelt på overnatningsformer, Business Region Aarhus, 2016

	Turismefor- brug 2015	Turismeforbrug 2016	Fordeling for Business Region Aarhus	Fordeling for Region Midtjylland	Fordeling for hele landet
	mio. kr.		pct.		
I alt	11.900	12.741	100	100	100
Kommercielle	5.516	5.961	47	51	50
Hotel – ferie	1.357	1.407	11	9	14
Hotel – forretning	1.918	2.136	17	14	14
Feriecentre	87	112	1	1	2
Camping	706	685	5	5	4
Vandrerhjem	97	99	1	1	1
Lejet feriehus	1.079	1.222	10	19	12
Lystbåde	74	78	1	0	1
Festival	173	174	1	1	1
Bondegårde	9	9	0	0	0
Krydstogt	16	37	0	0	1
Ikke-kommercielle	6.384	6.781	53	49	50
Eget feriehus	787	775	6	6	6
Lånt feriehus	135	135	1	1	1
Familie/venner	1.352	1.357	11	9	9
Endagsturister - ferie	1.981	2.283	18	18	22
Endagsturister - forretning	2.128	2.229	17	14	13

Man kan altså sige, at turismen i Business Region Aarhus adskiller sig en smule fra resten af landet ved, at en større andel af turismeforbruget stammer fra turister, der rejser i forbindelse med forretning og erhverv.

Bilag 1C specificerer yderligere turismeforbruget fordelt på overnatningsformer for de enkelte kommuner i Business Region Aarhus.

1.5 Flest penge lægges inden for lokal transport

Turismesatellitregnskabet viser, hvordan turismeforbruget fordeler sig på forskellige produkttyper. Regnskabet inddeler produkterne i tre typer: turismekarakteristiske produkter (typiske turismeprodukter), turistforbundne produkter (primært detailhandlen) og "ikke-turismespecifikke produkter", som omfatter alle andre produkter.

Tabel 1.5 viser opdeling af turismeforbruget for Business Region Aarhus. Turismeprodukterne fylder med en omsætning på 7,4 mia. kr. 58 pct. af den samlede turismeomsætning. Dernæst kommer detailhandlen med 24 pct. og andre produkter med 18 pct. At en stor andel går til turismeprodukter såsom transport i Business Region Aarhus skyldes, at endagsturister typisk bruger en større del af rejsebudgettet på transport. Som nævnt stammer en stor del af forbruget i Business Region Aarhus fra endagsturister på ferie og erhvervsturister.

Samlet set bruger turisterne i regionen 23 pct. af det samlede forbrug på lokal transport, 16 pct. på overnatning, 14 pct. på restaurantbesøg og 10 pct. på brændstof (i detailhandelen). Disse produkter er særligt relateret til turisme.

Tabel 1.5. Turismeforbruget fordelt på produkter, Business Region Aarhus, 2016

	I alt		Danskere		Udlændinge	
	mio. kr.	pct.	mio. kr.	pct.	mio. kr.	pct.
I alt	12.741	100	9.998	100	2.743	100
Turismeprodukter	7.385	58	6.053	61	1.332	49
<i>Heraf:</i>						
Overnatning	2.061	16	1.565	16	497	18
Restaurant	1.720	14	1.188	12	533	19
Lokal transport	2.904	23	2.736	27	169	6
Rejsservice	419	3	323	3	97	4
Kultur og forlystelser	238	2	215	2	23	1
Lystbådehavne	42	0	28	0	14	1
Detailhandel	3.034	24	2.235	22	798	29
<i>Heraf:</i>						
Føde- og drikkevarer samt tobak	1.056	8	724	7	333	12
Benzin og andet brændstof	1.252	10	1.136	11	116	4
Andet	725	6	376	4	349	13
Andre produkter	2.323	18	1.709	17	613	22

Note: Dækker både de direkte og afledte effekter af turismen.

Bilag 1D viser forbruget i hver kommune opdelt på produkter og danskere/udlændinge.

Kapitel 2. Samfundsøkonomiske effekter

Turismeefterspørgslen i Danmark skaber afledte samfundsøkonomiske effekter i form af beskæftigelse, værditilvækst og offentlige provenuer. For at belyse størrelsen af disse effekter på nationalt og lokalt niveau anvender VisitDenmark det regionale turismesatellitregnskab (RTSA) sammen med den generelle ligevægtsmodel LINE. Effekterne inkluderer såvel direkte som afledte effekter af turismen.

Kapitlet beskriver, hvilke samfundsøkonomiske effekter af turismen i form af job, værditilvækst og skatter, der er i Business Region Aarhus. De samlede effekter i et område kan være et resultat af turismeforbrug andre steder i landet, som giver anledning til øget økonomisk aktivitet og produktion i destinationen. Omvendt kan turismeforbruget i en given destination være anledning til effekter i form af fx skabte job andre steder i landet, og disse indgår ikke i beskrivelsen af turismeeffekterne i det pågældende område. Ligeledes skal det bemærkes, at beskæftigelseseffekter er opgjort efter arbejdssted, mens skatteindtægter følger arbejdstagers bopælskommune. Se også metodebeskrivelsen i kapitel 4.

2.1 Værditilvækst – turismen har forskellig økonomisk betydning kommunerne på tværs

En anerkendt målestok for betydningen af et erhverv i samfundet er værditilvækst. Værditilvæksten er defineret som det beløb, der er tilbage af den samlede omsætning, når vareforbruget i produktionen er fratrullet. Værditilvækst går således til løn og profit (aflønning af produktionsfaktorer). Værditilvæksten er dermed en målestok for, hvad der er tilbage til løn og profit, når restauranterne har indkøbt råvarer, hotellerne er blevet vedligeholdt, og el m.m. er blevet produceret. Værditilvæksten er sammenlignelig med BNP og er dermed et udtryk for, hvad turismen bidrager med af værdi til samfundet.

De 12 kommuner i Business Region Aarhus står med en værditilvækst på 6,8 mia. kr. inkl. afledte effekter for 60 pct. af den samlede turismeskabte værditilvækst i Region Midtjylland. Dette svarer til en andel på 2,9 pct. af de 12 kommuners samlede værditilvækst i år 2016, hvilket er under både Region Midtjyllands og landsgennemsnittet, hvor den turismeskabte værditilvækst fylder hhv. 3,1 pct. og 3,5 pct. af den samlede værditilvækst. Det betyder, at turismen, hvad angår værditilvækst, fylder mindre i Business Region Aarhus end i Region Midtjylland og Danmark generelt.

Samsø Kommune er med 19,8 pct. regionens topscorer med den højeste andel turismeskabt værditilvækst. Andelen ligger 16,9 pct. point over regionsgennemsnittet. På anden og tredjepladsen følger Syddjurs og Odder med andele på hhv. 10,1 pct. og 7,1 pct. Nederst på skalaen finder man kommunerne Favrskov og Viborg med hver en andel på 1,4 pct. Turismens betydning for værditilvæksten er altså væsentlig større på Samsø og i kommunerne Syddjurs og Odder end i eksempelvis Favrskov og Viborg Kommune.

Når man ser på størrelsen af den turismeskabte værditilvækst i regionen, er der stor variation på tværs af kommunerne alt efter kommunens størrelse, turismeprofil og erhvervslivets generelle sammensætning. Størrelsen af den turismeskabte værditilvækst varierer i absolutte tal fra 157 mio. kr. i Favrskov Kommune helt op til 2,4 mia. kr. i Aarhus Kommune.

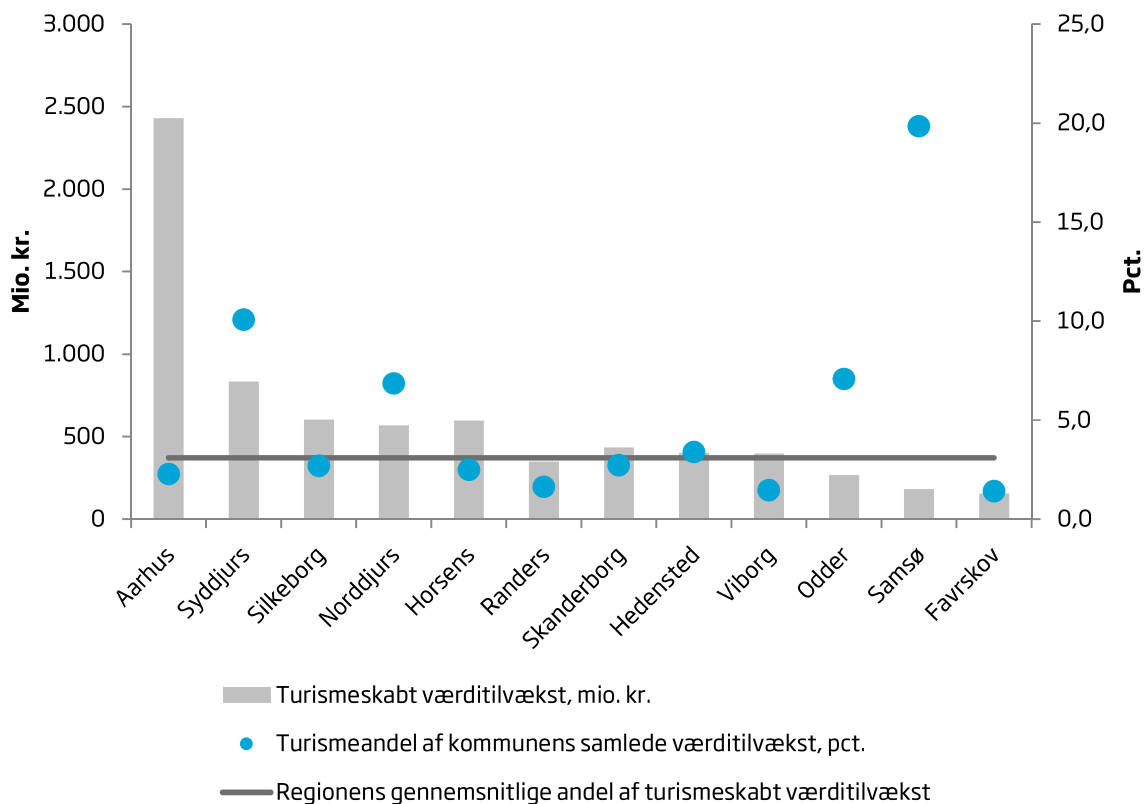
Der er også stor forskel på hvor stor en andel den turismeskabte værditilvækst fylder af kommunernes samlede værditilvækst i Business Region Aarhus. Hele Region Midtjylland er kendetegnet ved, at der er stor spredning fra kommune til kommune.

Tabel 2.1. Værditilvækst skabt af turismen, Region Midtjylland, 2016

	Turismeskabt værditilvækst	Samlet værditilvækst i kommunen	Turismeandel af samlet værditilvækst
	mio. kr.		pct.
Danmark	61.956	1.789.317	3,5
Region Midtjylland	11.404	364.496	3,1
Business Region Aarhus	6.828	235.984	2,9
Aarhus	2.430	107.381	2,3
Ringkøbing-Skjern	1.680	21.868	7,7
Syddjurs	834	8.290	10,1
Herning	736	24.187	3,0
Silkeborg	604	22.573	2,7
Horsens	596	24.043	2,5
Norddjurs	568	8.292	6,8
Holstebro	561	16.670	3,4
Skanderborg	435	16.033	2,7
Hedensted	402	11.911	3,4
Viborg	399	27.623	1,4
Lemvig	381	5.742	6,6
Skive	372	11.497	3,2
Randers	349	21.548	1,6
Odder	269	3.806	7,1
Ikast-Brande	242	17.016	1,4
Struer	206	3.911	5,3
Samsø	184	926	19,8
Favrskov	157	11.181	1,4

Figur 2.1 viser sammenhængen mellem størrelsen af den turismeskabte værditilvækst i de enkelte kommuner og andelen af kommunernes samlede værditilvækst i forhold til regionsgennemsnittet. Som det fremgår, ligger turismens værdiskabelse i kommunerne Syddjurs, Norddjurs, Odder og Samsø væsentligt over regionsgennemsnittet.

Figur 2.1. Værditilvækst skabt af turisme i Business Region Aarhus, 2016

2.2 Turismen bidrager til vækst i mange brancher

Turismeforbruget skaber værditilvækst bredt i samfundet - ikke kun i turismeerhvervene. Af Business Region Aarhus' samlede turismeafledte værditilvækst på godt 6,8 mia. kr. stammer knap 3,1 mia. kr. (45 pct.) fra turismeerhvervene. Dette er højere end regions- og landsgennemsnittet begge på 41 pct.

I Business Region Aarhus stammer 42 pct. af værditilvæksten fra turisternes forbrug i "andre brancher", der dækker en bred vifte af erhverv fx ejendomsmæglere, bolig-/husleje og erhvervsservice. Dette er stort set på niveau med regions- og landsgennemsnittet på hhv. 45 pct. og 43 pct.

13 pct. af den turismeafledte værditilvækst i Business Region Aarhus kan tilskrives detailhandlen, hvilket er lidt lavere end andelen for Danmark i øvrigt, men stort set på niveau med fordelingen i Region.

Som en gennemsnitsbetragtning kan udregnes en multiplikator for, hvor meget værditilvækst én million kroner i turismeforbrug skaber i Business Region Aarhus: én million kroner i turismeforbrug giver anledning til godt 540.000 kr. i værditilvækst, inklusiv afledte effekter. Multiplikatoren for værditilvækst i destinationen samlet set er således 0,54, hvilket er lidt under landsgennemsnittet, som ligger på 0,57.

Tabel 2.2. Turismeafledt værditilvækst fordelt på brancher, Business Region Aarhus, 2016

	Turismeafledt værditilvækst	Fordeling for		
		Business Region Aarhus	Region Midtjylland	Danmark
	mio. kr.	pct.		
I alt	6.828	100	100	100
Turismeerhverv	3.061	45	41	41
<i>Heraf:</i>				
Overnatningssteder	888	13	11	11
Restauranter og værtshuse	792	12	11	12
Transportvirksomheder	727	11	10	10
Rejse-service	227	3	3	3
Kultur, forlystelser og sport	427	6	6	6
Detailhandel	879	13	14	15
<i>Heraf:</i>				
Råolie-, naturgas og olieindustri	4	0	0	0
Føde- og drikkevarer samt tobak	89	1	1	1
Andre	786	12	12	14
Andre brancher	2.888	42	45	43
<i>Heraf:</i>				
Ejendomsmæglere, bolig- og husleje	647	9	12	10
Erhvervsservice	597	9	9	8
Andre	1.644	24	25	25

I bilag 2A findes den turismeafledte værditilvækst fordelt på brancher for Business Region Aarhus' kommuner.

2.3 Turismen skaber godt 16.000 fuldtidsjob i Business Region Aarhus

Turisternes forbrug skaber en mængde arbejdspladser på tværs af alle brancher – her kaldet turismeskabte årsværk, idet antallet tælles i enheder, der modsvarer et fuldtidsjob. Samlet set skabte turismeforbruget 16.059 årsværk i Business Region Aarhus i 2016, hvilket svarer til en andel på 3,8 pct. af den samlede beskæftigelse i regionen. Dette er noget lavere end andelen af turismeskabte årsværk på regions- og landsplan, som ligger på hhv. 4,1 pct. og 4,7 pct.

Turismeforbruget i Business Region Aarhus står bag 60 pct. af alle de turismeskabte job i Region Midtjylland. Ser man på mængden af turismeskabte årsværk i alle Business Region Aarhus' kommuner, er der stor spredning imellem kommunerne. Aarhus og Syddjurs kommuner har flest turismeskabte årsværk som følge af turisternes forbrug i kommunerne. I den anden ende af skalaen finder man Favrskov og Samsø kommuner med mindre end 400 turismeskabte årsværk hver i år 2016. Ser man i stedet på andelen af turismeskabt årsværk ud af kommunernes samlede beskæftigelse, ligger Samsø Kommune (20,4 pct.) i toppen. Her er 1 ud af 5 job eneret af turisternes forbrug i kommunen.

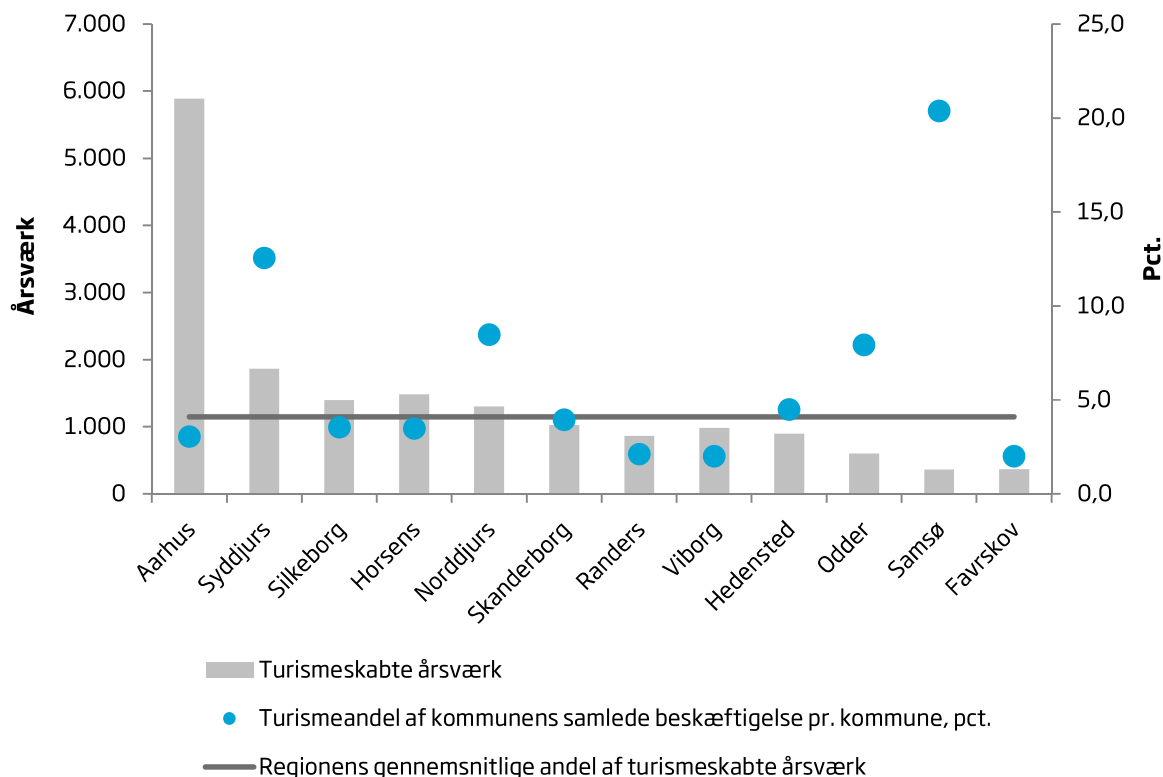
Sammenlignet med mere produktionstunge erhverv kan det siges, at turismen betyder relativt mere for beskæftigelsen end den gør for værditilvæksten, netop fordi turismebranchen er et arbejdskraftintensiv.

Tabel 2.3. Antal årsværk skabt af turismen, Region Midtjylland, 2016

	Turismeskabte årsværk	Samlet antal beskæftigede i kommunen	Turismeandel af samlet beskæftigelse pr. kommune
	årsværk		pct.
Danmark	135.732	2.877.113	4,7
Region Midtjylland	26.626	643.619	4,1
Business Region Aarhus	16.059	422.343	3,8
Aarhus	5.888	194.368	3,0
Ringkøbing-Skjern	3.459	30.541	11,3
Syddjurs	1.865	14.878	12,5
Herning	1.860	46.332	4,0
Horsens	1.486	42.897	3,5
Silkeborg	1.397	39.629	3,5
Norrdjurs	1.302	15.387	8,5
Holstebro	1.293	31.504	4,1
Skanderborg	1.028	26.215	3,9
Viborg	982	49.370	2,0
Lemvig	918	9.931	9,2
Skive	899	21.485	4,2
Hedensted	896	20.055	4,5
Randers	861	40.905	2,1
Ikast-Brande	606	23.747	2,6
Odder	600	7.583	7,9
Struer	549	8.366	6,6
Favrskov	370	18.634	2,0
Samsø	365	1.793	20,4

Figur 2.2 viser antallet af årsværk sammenholdt med turismens andel af de skabte årsværk pr. kommune. Som det fremgår, ligger andelen af turismeskabte job i Syddjurs, Norrdjurs, Odder og Samsø kommuner væsentligt over regions gennemsnittet.

Figur 2.2. Årsværk skabt af turisme i Business Region Aarhus, 2016

2.4 Turismen skaber job i en bred vifte af brancher

Turismeforbruget i Business Region Aarhus skaber knap 10.000 årsværk i de klassiske turismeerhverv, hvilket svarer til 62 pct. af alle de turismeskabte årsværk i destinationen. Turismen skaber derudover knap 2.200 årsværk i detailhandelen, hvilket svarer til 14 pct. af de turismeskabte årsværk. Også kategorien "andre brancher", som bl.a. tæller ejendomsmæglere, bolig- og husleje, finans og forsikring, energi- og vandforsyning, udgivelse, tv/radio og IT samt offentlig service, nyder godt af turismeforbruget med knap 3.900 fuldtidsjob, som svarer til 24 pct. af årsværkene.

Sammenlignet med de tilsvarende andele for Danmark som helhed kan man konkludere, at turismeerhvervet genererer lidt flere turismeskabte årsværk relativt set i Business Region Aarhus end i regionen og landet som helhed. Detailhandlen ligger under landsgennemsnittet, og 'andre brancher' ligger på linje med gennemsnittet i Danmark som helhed. Inden for turismeerhvervet i Business Region Aarhus skabes der primært beskæftigelse på restauranter og værtshuse (25 pct.) samt overnatningssteder (18 pct.). Den store andel af den turismeskabte beskæftigelse i 'andre brancher' viser netop turismens brede beskæftigelseseffekt.

Til sammenligning på tværs af regioner og landsplan kan man udregne en beskæftigelsesmultiplikator. Dette gennemsnitsmål viser, hvor stor en beskæftigelse (antal årsværk) en mio. kr. i turismeforbrug skaber. For Business Region Aarhus er multiplikatoren 1,3, hvilket betyder, at der skabes 1,3 fuldtidsstillinger pr. mio. kr. brugt af turister i destinationen, når man regner de afledte effekter af forbruget med. Den turismeskabte beskæftigelse ligger en smule over landsniveauet, hvor der skabes i gennemsnit 1,2 job pr. mio. kr. i turismeforbrug.

Tabel 2.4. Beskæftigelse fordelt på branchegrupper afledt af turismen i Business Region Aarhus, 2016

	Turismeafledt beskæftigelse årsværk	Fordeling for		
		Business Region Aarhus	Region Midtjylland	Danmark
		pct.		
I alt	16.059	100	100	100
Turismeerhverv	9.974	62	60	58
<i>Heraf:</i>				
Overnatningssteder	2.907	18	15	14
Restauranter og værtshuse	4.043	25	26	26
Transportvirksomheder	1.659	10	10	10
Rejse-service	422	3	2	2
Kultur, forlystelser og sport	943	6	6	5
Detailhandel	2.196	14	15	16
<i>Heraf:</i>				
Råolie-, naturgas og olieindustri	8	0	0	0
Føde- og drikkevarer samt tobak	148	1	1	1
Andre	2.041	13	14	15
Andre brancher	3.889	24	25	25
<i>Heraf:</i>				
Ejendomsmæglere, bolig- og husleje	101	1	1	1
Erhvervsservice	1.005	6	6	7
Andre	2.783	17	18	18

Bilag 2B specificerer yderligere beskæftigelsen afledt af turismen fordelt på brancher og kommuner.

2.5 Skatteindtægter for 4,7 mia. kr. i Business Region Aarhus i 2016

I 2016 skabte turismen i Business Region Aarhus offentlige indtægter på 4,7 mia. kr. Heraf gik godt 3,0 mia. kr. (64 pct.) til vareskatter, herunder især moms. Personskatterne beløb sig til 1,7 mia. kr., hvoraf godt halvdelen gik til kommuneskatter.

Person- og vareskatter afledt af turismeforbruget betyder relativt set det samme i Business Region Aarhus som i Region Midtjylland og i landet som helhed.

Tabel 2.5. Skatter og afgifter afledt af turismen i Business Region Aarhus, 2016

		Business Region Aarhus	Region Midtjylland	Danmark
	mio. kr.	pct.		
I alt	4.746	100	100	100
Personskatter	1.701	36	36	35
Statsskatter	709	15	15	15
Regionsskatter (sundhedsbidrag)	71	2	1	1
Kirkeskatter	29	1	1	1
Kommuneskatter	892	19	19	18
Vareskatter	3.045	64	64	65
Selskabsskatter	158	3	3	4
Vareafgifter/punktafgifter	799	17	17	16
Moms/merværdiafgift	2.088	44	44	44

Note: Indeholder både direkte, indirekte og inducerede effekter. Ikke alle statsskatter er dækket af LINE-modellen, derfor er andelen lavere ved brug af skatteindtægter fra www.statistikbanken.dk/off12

Bilag 2C udspecificerer yderligere skatter og afgifter afledt af turismen på kommunalt plan.

2.6 Turismeafledte skatteindtægter står for 3,8 pct. af skatteprovenuet i destinationen

I 2016 skabte turismen i alt 3,8 pct. af Business Region Aarhus' samlede skatter og afgifter. Dette er under såvel regions- som landsniveauet på hhv. 4,4 pct. og 5,0 pct. Personskatter samt moms, vare- og selskabsskatter betyder mindre for det samlede skatteprovenu i destinationen end i Danmark generelt. Dette følger naturligt i forlængelse af, at andelen af den turismeskabte værditilvækst i forhold til den samlede værditilvækst er lidt lavere i Business Region Aarhus end på landsplan jf. afsnit 2.1.

Også hvad angår skatteprovenu kan en multiplikator beregnes for at give indblik i, hvad effekten af én million kroner i turismeforbrug er på skatter og afgifter. I Business Region Aarhus er multiplikatoreffekten af én million kroner i turismeforbrug 0,37. For hver million turismekroner, der bruges, skabes der i Business Region Aarhus, inklusiv afledte effekter, således indtægter til stat og kommuner på cirka 370.000 kr. Til sammenligning er den tilsvarende multiplikatoren for landsplan er 0,38.

Tabel 2.6. Turismeafledte skatter og afgifter og andele af samlede skatter og afgifter i Business Region Aarhus, 2016

	Turismeafledte skatter og afgifter	Fordeling for		
		Business Region Aarhus	Region Midtjylland	Danmark
	mio. kr.	pct.		
I alt	4.746	3,8	4,4	5,0
Personskatter	1.701	2,1	2,5	2,9
Statsskatter	709	2,0	2,4	2,7
Regionsskatter (sundhedsbidrag)	71	1,2	1,4	1,6
Kirkeskatter	29	2,7	3,1	3,6
Kommuneskatter	892	2,4	2,8	3,2
Vareskatter	3.045	6,9	7,8	8,4
Selskabsskatter	158	3,9	4,3	3,6
Vareafgifter/punktafgifter	799	7,2	8,3	8,8
Moms/merværdiafgift	2.088	7,2	8,1	9,4

Note: Indeholder både direkte, indirekte og inducerede effekter.

Kapitel 3. Overnatninger og kapacitet

Dette kapitel omhandler udviklingen i kapacitet og antal overnatninger i Business Region Aarhus jf. Danmarks Statistiks overnatningsstatistik. Opgørelsen af overnatninger omfatter kun de overnatningsvirksomheder, som indberetter til Danmarks Statistik. Kapitlet omfatter 2017 og udviklingen siden 2008.

Antallet af registrerede overnatninger i Business Region Aarhus udgør kun en delmængde af alle overnatninger i destinationen. De registrerede overnatninger omfatter hoteller og feriecentre med mindst 40 senge, vandrerhjem, lystbådehavne, der frivilligt indberetter til Danmarks Statistik, campingpladser med mindst 75 enheder og lejede feriehusene gennem bureauer med minimum 25 huse. Antallet af ikke-kommercielle overnatninger i egne og lånte feriehusene m.m. kan ikke gøres op. Privatudlejning såsom Airbnb indgår heller ikke i tallene. Der arbejdes pt. på en metode til på sigt også at kunne inkludere overnatninger på deleøkonomiske tjenester.

3.1 Stigning i overnatningskapaciteten i Business Region Aarhus

Af tabel 3.1 fremgår kapaciteten for overnatningssteder i Business Region Aarhus registeret af Danmarks Statistik. Danmarks Statistik dækker som nævnt ikke alle overnatningstyper (jf. tabel 3.1).

Samlet set har der været en stigning i den registrerede overnatningskapacitet i perioden således, at der er 9,2 pct. flere sengepladser i 2017 sammenlignet med 2008. Denne udvikling er stort set drevet af en fremgang i kapaciteten på hoteller og feriecentre. I 2017 var der 19 hoteller og et feriecenter mere end i 2008. Kapaciteten på Business Region Aarhus' 60 campingpladser har stort set været stabil i perioden.

Fra 2016 til 2017 steg overnatningskapaciteten i Business Region Aarhus med 918 sengepladser. Det svarer til en stigning på 1,6 pct. Kapacitetsstigningen gjorde sig gældende inden for alle overnatningsformer undtagen lystbådehavne, hvor kapaciteten faldt med 204 sengepladser (-3,4 pct.) fra 2016 til 2017.

Campingpladser er klart den overnatningsform, der har størst kapacitet i destinationen. I 2017 var der således 38.412 campingsengepladser fordelt på 60 virksomheder i Business Region Aarhus.

For antallet af lystbådehavne er udviklingen behæftet med en vis usikkerhed. Det skyldes, at havnenes indberetning til Danmarks Statistik er frivillig, og at Danmarks Statistik skønner over overnatninger fra de havne, der ikke indberetter. Havne, der gennem længere tid ikke har indberettet, fjernes løbende fra statistikken. Det er derfor muligt, at kapaciteten og antallet af overnatninger reelt er højere, end den fremgår af tabellerne i kapitlet.

Tabel 3.1. Kapacitetsudviklingen¹ i overnatningsfaciliteter, Business Region Aarhus

	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Antal senge										
I alt	54095	54262	54654	55755	56637	57809	57361	57056	58164	59082
Hoteller	7881	7878	8242	8934	9324	9263	9501	9616	10079	10517
Camping ¹	38643	38652	39006	39024	39360	39393	39246	38835	38031	38412
Lystbådehavne (pladser)	6329	5936	5610	5635	5425	6557	6053	6053	6087	5883
Feriecentre	1242	1796	1796	2162	2528	2596	2561	2552	2552	2578
Vandrerhjem ²	-	-	-	-	-	-	-	-	1415	1692
Antal indberettende virksomheder³										
I alt	161	158	158	172	168	172	172	170	173	181
Hoteller	56	55	57	69	68	66	69	69	71	75
Camping	61	61	61	60	61	61	61	60	59	60
Lystbådehavne	29	27	25	26	24	29	25	25	25	24
Vandrerhjem	11	11	11	11	12	10	12	11	13	17
Feriecentre	4	4	4	6	5	6	5	5	5	5

1: Camping er hos Danmarks Statistik defineret som antal enheder ganget med 3.

2: Kapaciteten på vandrerhjem er ikke opgivet før 2016.

3: Antal virksomheder, der indberetter til Danmarks Statistik.

Kilde: Danmarks Statistik.

3.2 Feriehusene i Business Region Aarhus benyttes hovedsageligt af ejerne selv

I Business Region Aarhus' 12 kommuner er der i alt 23.845 feriehus i 2017 ifølge BBR³. Der er dog stor forskel på, hvor mange feriehus der ligger i den enkelte kommune. Kommunerne Favrskov og Randers fx har til sammen 189 feriehus mens regionens topscorer Syddjurs Kommune har 9.082 feriehus. Dog er det ikke dem alle, der udlejes.

Sommerhusundersøgelsen 2014⁴ viser, at 16,9 pct. af feriehusene i Østjylland i gennemsnit er tilgængelige for udlejning. Hvert feriehus må ifølge loven benyttes/udlejes op til 41 uger om året, hvilket er den potentielle udlejningskapacitet. Divideres antallet af potentielle udlejningsuger i landsdelen med de faktisk udlejede uger, kan den gennemsnitlige kommercielle kapacitetsudnyttelse i Østjylland estimeres til 29 pct. Dermed er Østjyllands udnyttelsesprocent under niveauet i landet som helhed, hvor udnyttelsesprocenten er estimeret til 39 pct.

Samlet set er belægningen af feriehus i form af eget eller lånt feriehus altså større end den kommercielle feriehusudlejning, hvilket er et generelt mønster i Danmark. Dette fanges ikke af statistikken.

Kapacitetsudnyttelsen vil formentlig ikke være fordelt ligeligt mellem feriehusene, men være fordelt med høj kapacitetsudnyttelse gennem udlejning af nogle feriehus, mens andre slet ikke lejes ud. Det forventes, at ingen eller meget få feriehus udlejes i alle årets tilladte 41 uger. Normalt vil udlejningen af feriehus koncentrere sig omkring højsæsonen.

³ www.statistikbanken.dk/BOL01

⁴ Danmarks Statistik (2015)

Der er forskelle mellem kommunerne, hvad angår kommerciel udlejningsprocent. Samsø Kommune ligger et pænt stykke over landsgennemsnittet med en udlejningsprocent på 12,8. De kommuner, der råder over få feriehuse, har en lav udlejningsprocent – det gælder kommunerne Favrskov, Randers, Horsens og Aarhus, der har en udlejningsprocent på imellem 1,4 og 2,0.

De fem kommuner med flest feriehuse råder over 91 pct. af alle feriehusene i Business Region Aarhus. Disse kommuner er Syddjurs, Norddjurs, Aarhus, Hedensted og Odder. Mange af feriehusene i disse kommuner benyttes af ejerne selv samt lånes ud til familie eller venner.

Tabel 3.2A Udlejning af feriehuse, 2017, Business Region Aarhus

	Feriehuse, antal	Udlejede husuger	Udlejningsuger til rådighed	Kommerciel udlejningspct.
Business Region Aarhus i alt	23.845	47.085	977.645	4,8%
Syddjurs	9.082	19.708	372.362	5,3%
Norddjurs	4.890	7.218	200.490	3,6%
Aarhus	2.475	1.740	101.475	1,7%
Hedensted	2.164	6.006	88.724	6,8%
Odder	1.947	3.880	79.827	4,9%
Silkeborg	1.161	2.692	47.601	5,7%
Samsø	880	4.601	36.080	12,8%
Viborg	593	678	24.313	2,8%
Skanderborg	248	284	10.168	2,8%
Horsens	216	121	8.856	1,4%
Favrskov og Randers	189	157	7.749	2,0%

Ser man på udviklingen fra 2008 til 2017 i udlejningen af feriehuse i de kommuner, der har mere end 300 feriehuse, er det iøjnefaldende, at der er sket en vækst i udlejningen af husuger i kommunerne Samsø, Viborg og Aarhus på hhv. 160 pct., 100 pct. og 80 pct. I den anden ende af skalaen med fald i antallet af udlejede husuger finder man kommunerne Skanderborg og Norddjurs med tilbagegange på hhv. 18 pct. og 12 pct.

I forhold til 2016 har kommunerne Hedensted, Odder og Silkeborg oplevet en pæn relativ stigning i antal udlejede feriehusuger i 2017 på hhv. 16,9 pct, 12,4 pct. og 11,1 pct.

Tabel 3.2B Udvikling i udlejning af feriehusuger, Business Region Aarhus

	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	Udv. 2008 - 2017 (pct.)	Udv. 2016 - 2017 (pct.)
Business Region Aarhus	37756	35316	36313	36574	36533	35819	37535	39434	43988	47085	24,7	7,0
Syddjurs	15400	14645	14849	14436	14642	15113	15460	16569	18483	19708	28,0	6,6
Norddjurs	8203	7536	5911	7393	7139	5992	6246	6295	7007	7218	-12,0	3,0
Hedensted	5551	3998	3844	3957	4230	4147	4576	4639	5136	6006	8,2	16,9
Samsø	1768	2817	4213	3805	3563	3699	3833	4174	4461	4601	160,2	3,1
Odder	3217	2722	2531	2716	2719	2824	3156	3104	3451	3880	20,6	12,4
Silkeborg	1777	1580	1636	1665	2049	1731	1837	1991	2424	2692	51,5	11,1
Aarhus	966	1018	2027	1367	1238	1369	1465	1523	1767	1740	80,1	-1,5
Skanderborg	345	320	459	321	322	236	282	307	279	284	-17,7	1,8
Viborg	339	339	405	459	436	507	478	586	647	678	100,0	4,8
Favrskov og Randers	87	138	109	178	88	93	99	134	165	157	80,5	-4,8
Horsens	103	203	329	277	107	108	103	112	168	121	17,5	-28,0

Kilde: Danmarks Statistik

3.3 Flest turister overnatter på hoteller og i feriehus

2017 var et godt turismeår for Business Region Aarhus målt i antal overnatninger. I destinationen blev der i registreret 5,2 mio. overnatninger, hvilket er det hidtil højeste antal i perioden 2008 til 2017.

Turisternes overnatninger i hoteller, lejede feriehus og camping dominerer i Business Region Aarhus med i alt 4,7 mio. overnatninger eller 90 pct. af det samlede antal overnatninger i destinationen i 2017. I forhold til 2016 faldt antallet af overnatninger i lystbådehavne (-1,6 pct.), mens antallet steg inden for alle andre overnatningsformer især på hoteller (8,1 pct.) og i lejede feriehus (7,6 pct.). På hotellerne var det såvel ferie- som forretningsturismen, der bidrog til stigningen i antal overnatninger fra 2016 til 2017.

Tabel 3.3. Udviklingen i kommercielle overnatninger (1.000) fordelt på overnatningsformer, Business Region Aarhus

	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	Fordeling i 2017 (pct.)	Udv. 2016 -2017 (pct.)
I alt	4501	4144	4242	4358	4292	4358	4486	4648	4941	5212	100	5,5
Feriehus	1207	1097	1145	1204	1192	1171	1224	1288	1439	1549	30	7,6
Camping	1706	1630	1604	1568	1473	1517	1589	1523	1490	1497	29	0,5
Hotel	1124	1001	1078	1162	1201	1239	1291	1434	1549	1674	32	8,1
-ferie	422	383	423	462	470	519	541	645	682	749	14	9,8
-forretning	702	618	655	700	731	720	749	789	867	925	18	6,7
Feriecenter	172	138	151	161	186	180	135	154	209	222	4	6,2
Lystbådehavne	184	168	164	157	153	170	134	123	125	123	2	-1,6
Vandrerhjem	107	110	100	106	86	81	113	125	129	147	3	14,0

Kilde: Danmarks Statistik

3.4 Flere kommercielle overnatninger siden 2008

Tabel 3.4 viser en positiv udvikling i antallet af overnatninger i Business Region Aarhus' 12 kommuner på gennemsnitligt 1,6 pct. om året i de seneste ti år. Der er dog stor variation på tværs af kommuner. Den gennemsnitlige årlige udvikling ligger imellem -5,5 pct. i Favrskov Kommune til 6,2 pct. i Aarhus Kommune. Fem kommuner har oplevet negativ vækst gennem de seneste ti år. Udover Favrskov Kommune er dette også tilfældet i Skanderborg (-2,1 pct.), Silkeborg (-0,9 pct.), Odder (-0,7 pct.) og Randers (-0,2 pct.). De resterende syv kommuner har oplevet positiv vækst i perioden.

Ser man på perioden 2016-2017, er udviklingen for destinationen samlet set positiv med en stigning i antallet af kommercielle overnatninger på 5,5 pct. Denne udvikling er drevet af positiv vækst primært i kommunerne Randers (17,9 pct.), Aarhus (9,8 pct.) og Hedensted (9,7 pct.).

Tabel 3.4. Udviklingen i kommercielle overnatninger (1.000), Business Region Aarhus

	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	Gns. årlig udvikling 2008-2017 (pct.)	Udv. 2016 - 2017 (pct.)
Business Region Aarhus	4.501	4.144	4.242	4.358	4.292	4.358	4.485	4.648	4.941	5.212	1,6	5,5
Favrskov	30	26	24	21	22	21	24	21	21	18	-5,5	-14,3
Hedensted	344	285	288	289	300	301	328	322	339	372	0,9	9,7
Horsens	241	229	253	247	245	242	240	243	260	261	0,9	0,4
Norddjurs	654	630	605	632	598	641	662	646	693	721	1,1	4,0
Odder	257	249	232	244	239	235	246	238	239	242	-0,7	1,3
Randers	140	125	128	145	134	132	122	125	117	138	-0,2	17,9
Samsø	142	164	208	234	204	193	165	167	182	187	3,1	2,7
Silkeborg	639	543	588	583	547	522	500	521	564	589	-0,9	4,4
Skanderborg	197	186	168	165	147	143	158	158	164	163	-2,1	-0,6
Syddjurs	931	849	836	863	886	904	917	957	1.016	1.057	1,4	4,0
Viborg	228	212	213	222	222	216	228	242	249	259	1,4	4,0
Aarhus	699	646	698	714	748	807	895	1.009	1.098	1.206	6,2	9,8

Kilde: Danmarks Statistik

3.5 Langt flere danske end udenlandske overnatninger

Målt på antal overnatninger udgør danskerne en noget større turistgruppe end udlændinge i Business Region Aarhus. Således var det danskere, der tegnede sig for 68 pct. af overnatningerne i destinationen i 2017, svarende til knap 3,6 mio. overnatninger på hoteller, vandrerhjem, campingpladser, feriecentre, lejede feriehus eller lystbådehavne.

De udenlandske overnatninger i destinationen fylder dermed 32 pct. af de samlede overnatninger. Det er de tyske turister, der leverer absolut flest af de udenlandske overnatninger. Med godt 737 mio. overnatninger står de tyske gæster for 45 pct. af de udenlandske overnatninger i destinationen. Dernæst kommer de norske, hollandske og svenske turister.

Antallet af kommercielle overnatninger i 2017 steg, som tidligere nævnt, med 5,5 pct. i forhold til året før. Denne stigning skyldes, at både danske og udenlandske turister har foretaget flere overnatninger i Business Region Aarhus. Således blev der registreret 3,8 pct. flere overnatninger foretaget af danskere og 9,3 pct. flere overnatninger foretaget af udlændinge. Hvad angår de udenlandske overnatninger, har der været en stigning

i overnatningerne fra alle markeder undtaget fra Norge fra 2016 til 2017. Denne udvikling er stort set i tråd med den generelle udvikling i Danmark.

Tabel 3.5. Udviklingen i registrerede overnatninger (1.000) fordelt på nationalitet, Business Region Aarhus

	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	Forde- ling 2017 (pct.)	Udv. 2016 - 2017 (pct.)
I alt	4.501	4.144	4.242	4.358	4.292	4.358	4.485	4.648	4.941	5.212	100	5,5
Danmark	3.197	2.946	2.971	3.058	3.007	3.066	3.139	3.220	3.435	3.565	68	3,8
Udlandet	1.304	1.197	1.271	1.300	1.284	1.292	1.346	1.428	1.507	1.647	32	9,3
Heraf:												
Tyskland	591	548	574	582	571	542	560	575	631	737	14	16,7
Norge	291	275	290	309	310	329	330	351	344	321	6	-6,7
Holland	156	139	139	123	115	107	111	125	141	158	3	11,8
Sverige	100	80	88	94	98	101	97	96	90	92	2	2,3
Storbritan- nien	33	33	38	38	34	38	35	36	39	49	1	25,8
Andre lande	133	123	143	154	158	174	214	246	260	290	6	11,5

Kilde: Danmarks Statistik

3.6 Godt hver anden overnatning foretages i en af sommermånederne

Turismen i Business Region Aarhus er sæsonbetonet. Således blev 52 pct. af overnatningerne (ekskl. ferie-huse) i 2017 foretaget i juni, juli og august. Sæsonfordelingen kan ændre sig fra år til år afhængigt af feriens placering. Et fingerpeg kan fås gennem Danmarks Statistiks feriehus-bookingstatistik eller et kig i den tyske feriekalender, som kan variere år til år.

Ser man på de enkelte overnatningsformer, varierer fordelingen en anelse. Gæster på campingpladser og i lystbådehavne lægger suverænt flest overnatninger i juli måned, mens forretningsrejsende i højere grad for-
deler deres overnatninger ud over hele året.

Tabel 3.6. Procentfordeling af overnatninger pr. måned, Business Region Aarhus, 2017

	Alle	Hotel	– ferie	– forretning	Camping	Vandrerhjem	Lystbådehavne
jan	3	5	3	7	1	4	0
feb	3	6	5	6	1	4	0
mar	4	7	5	8	1	6	0
apr	8	8	8	8	8	8	0
maj	9	9	9	9	12	12	7
jun	12	10	10	10	14	12	13
jul	24	13	19	8	35	14	51
aug	16	12	14	11	19	14	24
sep	8	9	9	10	7	10	5
okt	7	8	8	9	2	7	0
nov	4	7	5	9	1	7	0
dec	3	5	5	6	1	3	0
I alt	100	100	100	100	100	100	100

Eksklusiv feriehus, som ikke opgøres kommunalt pr. måned. Kilde: Danmarks Statistik.

Kapitel 4. Metode og datakilder

Denne rapport er et turismesatellitregnskab for Business Region Aarhus. Dette betyder, at oplysningerne om turismens forbrug er sat i sammenhæng med andre oplysninger om økonomiske forhold i destinationen, jf. nationalregnskabet. Ud over satellitregnskabet som metode anvender rapporten den økonomiske model LINE til beregning af de samfundsmæssige effekter af turismen som beskæftigelse, skatteprovenu og værditilvækst. Både turismesatellitregnskabet for Danmark 2015 og den økonomiske model "LINE" er udviklet af Center for Regional og Turismeforskning for VisitDenmark.

Foreliggende rapport giver et øjebliksbillede af turismen i 2016. Alle økonomiske nøgletal i rapporten er fremlagt i årets priser.

Skemaet neden for giver et overblik over, hvilke nøgletal rapporten frembringer på grundlag af hhv. turismesatellitregnskabet og LINE-modellen.

Overblik over rapportens metodiske grundlag

I dette kapitel gennemgås metoderne detaljeret, og der redegøres for brugen af datakilder, usikkerheder mv. Efter en gennemgang af hhv. satellitregnskabet samt LINE-modellen, følger et afsnit med bemærkninger til relevant data. Kapitlet afsluttes med en oversigt over kilder brugt til udarbejdelse af regnskabet.

4.1 Turismesatellitregnskabet som metode

Internationalt anerkendt metode

Det danske turismesatellitregnskab følger de internationale anbefalinger til turismesatellitregnskaber fra UNWTO (verdensturismeorganisationen), OECD og Eurostat og opfylder kriterier for et regionalt turismesatellitregnskab (RTSA).

Officielle tabeller i et turismesatellitregnskab

Tabel	Beskrivelse	Note	Indgår i DK
1	Indgående turisme (udlændinge i Danmark)	En del af den samlede efterspørgsel – en del af eksporten	Ja
2	Indenlandsk turisme (danskere i Danmark)	En del af danskernes private forbrug	Ja
3	Udgående turisme (danskere i udlandet)	Ikke knyttet til andre TSA tabeller – en del af importen	Delvist
4	Internt turismeforbrug	Sammenlægning af tabel 1 og 2 og tilføjelse af indenlandske forretningsrejser	Ja
5	Produktion af turismevarer	Fx produkter og serviceydelser af turismespecifikke brancher, men også andre	Ja
6	Internt udbud og turismeforbrug pr. produkt	Sammenlægning af tabel 4 og 5 Hjertet i et turismesatellitregnskab.	Ja
7	Beskæftigelse	Antal beskæftigede i turismespecifikke brancher – dvs. set fra udbudssiden	ja
8	Investeringer	Investeringer i turismespecifik fast realkapital - fx hoteller, restauranter m.v.	Nej
9	Offentligt turismeforbrug	Offentligt forbrug til turismespecifikke formål – fx markedsføring, turistinformation, markedsresearch o. lign.	Ja
10	Ikke-monetære indikatorer	Antal ankomster, overnatninger, og overnatningssteder	Ja

Datakilder

Ideen med turismesatellitregnskabet er at sikre, at resultaterne er i overensstemmelse med de officielle tal for et lands økonomi, som findes i nationalregnskabet. Man sammenholder oplysninger om efterspørgslen med udbuddet, og i de tilfælde, hvor der er uoverensstemmelse, 'vinder' oplysninger om udbuddet fra nationalregnskabet. Fx må turisternes totale forbrug på hoteller, der beregnes ved at gange det beregnede hoteldøgnforbrug med antallet af overnatninger på hoteller (efterspørgselssiden), ikke overstige hotellernes totale omsætning i nationalregnskabet (udbud). I givet fald må det beregnede døgnforbrug være for højt og vil blive nedjusteret.

Efterspørgselssiden

På efterspørgselssiden beregner man turismeforbruget set fra turistens side. Dette gøres ved at tage turismevolumen i form af overnatninger og gange disse med et gennemsnitligt døgnforbrug. Denne rapport arbejder med 14 overnatningsformer: hoteller (opdelt i business og ferie), camping, vandrerhjem, feriehus (opdelt i lejet, lånt og ejet), feriecentre, lystbåde, festival, krydstogt, bondegårde, overnattende hos familie/venner og endagsturister (hvert endagsbesøg tæller som en overnatning).

Overnatningerne kommer fra en række forskellige kilder. De kommercielle overnatningsformer er bedst belyst, da de i vidt omfang er omfattet af Danmarks Statistiks overnatningsstatistik. Turismeforbruget i form af døgnforbrug er i overvejende grad i VisitDenmarks Turistundersøgelse 2014. Der spørges i undersøgelsen til forbruget på en række komponenter, og ud fra disse oplysninger kan man danne sig et billede af inden for hvilke varegrupper og i hvilke brancher, turisterne lægger deres penge.

Sidst i kapitlet er en oversigt over hvilket datagrundlag, der ligger til grund for oplysninger om mængder (overnatninger) og døgnforbrug for hver overnatningsform. Oversigten angiver endvidere graden af usikkerhed for hver overnatningsform.

Udbudssiden

Oplysningerne fra udbudssiden – dvs. fra virksomhederne – stammer primært fra nationalregnskabet. De anvendte oplysninger om turismeudbuddet kategoriseres i satellitregnskabet i tre hovedkategorier: (1) turismeprodukter, (2) turismerelaterede produkter (detailhandel o. lign.) og (3) 'andet'. Hvilke brancher, der har bidraget med oplysninger om udbud, fremgår af oversigten sidst i kapitlet.

I nationalregnskabet udarbejdes en række såkaldte input/output-tabeller, der beskriver, hvordan penge bevæger sig rundt mellem brancher, det private og offentlige erhvervsliv mv. Den regionale og kommunale nedbrydning af nationalregnskabstal, beskæftigelsestal mv. i turismesatellitregnskabet sker på basis af CRTs samfundsøkonomiske model, SAM-K, med input fra bl.a. Danmarks Statistik.

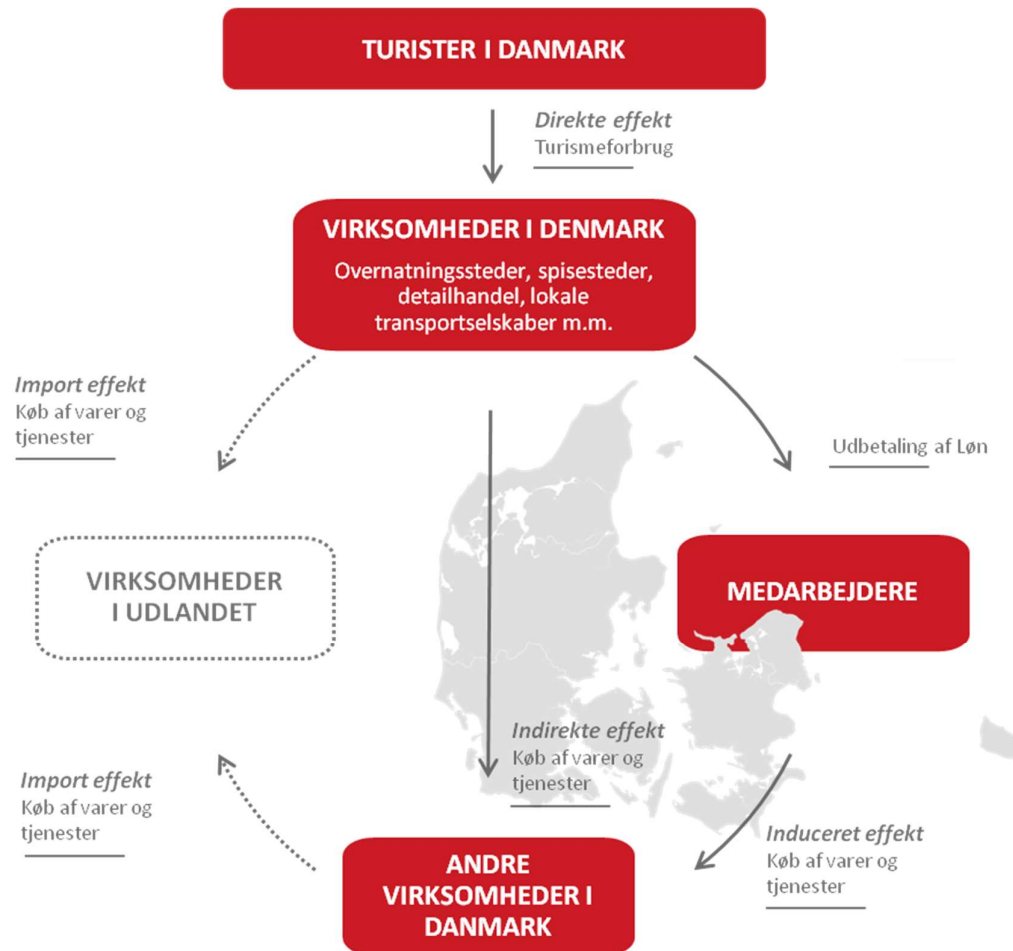
Problemet med data fra nationalregnskabet er, at data på produktniveau sjældent er geografisk opdelt. Derfor fordeler CRT og Danmarks Statistik bl.a. omsætningen på kommuner efter forskellige estimeringsmetoder. En af metoderne er at anvende lønsummen på arbejdsstederne til at fordele en branches omsætning. Der er dermed betydelig usikkerhed forbundet med at udarbejde kommuneopdelte tal.

På grund af de nævnte usikkerheder er det nødvendigt at foretage en række korrektioner og antagelser. En vigtig antagelse er, at hele turistens forbrug lægges i den kommune, hvor turistene overnatter (eller slutdestinationen for endagsrejsen). Dette er naturligvis ikke korrekt, men der er endnu ikke fundet en egnet metode til at fordele forbruget fra ekskursioner og ture fra overnatningskommunen til andre kommuner. En følge af denne antagelse er, at kommuner med stor tiltrækningskraft på overnattende turister med bopæl i andre kommuner – i kraft af fx attraktioner - alt andet lige vil blive undervurderet i opgørelserne.

4.2 LINE-modellens beregning af turismens afledte effekter

I rapporten anvendes begrebet 'afledte effekter' som en betegnelse for de samlede effekter – både direkte, indirekte, inducerede og import effekter. Turismens afledte effekter er ikke en del af den internationale TSA-standard, men et valg foretaget i Danmark. Således er der kun få internationale sammenligningsmuligheder for netop denne måde at opgøre turismens effekter på. Figuren neden for illustrerer, hvordan og hvor de forskellige effekter opstår.

Figur 4.2.1 Det turismeøkonomiske flow af effekter

Udgangspunktet er turistens direkte forbrug i forskellige virksomheder. Virksomhederne tilhører en lang række brancher, og i hver branche kan en større eller mindre andel af den samlede omsætning tilskrives turismeforbrug. Fx vil hoteller tegne sig for en stor del, mens detailhandlen vil have en noget mindre andel. De virksomheder, som turistene har brugt penge i, vil købe råvarer og andet i andre virksomheder, som således også påvirkes af det oprindelige turismeforbrug. Dette kaldes den *indirekte effekt*. Desuden udbetaler virksomhederne løn til sine medarbejdere, som anvender en del af denne til forbrug. Dette kaldes den *inducerede effekt*. Endelig er der en del af omsætningen, som bliver anvendt til *import*, og som derfor forsvinder ud af den danske økonomi.

Alle effekterne kan kobles sammen, og den såkaldte tekniske turismemultiplikator kan beregnes:

$$\text{Teknisk multiplikator} = \frac{\text{Direkte} + \text{indirekte} + \text{induceret} - \text{import}}{\text{Direkte}}$$

Denne multiplikator viser, hvor meget turismeomsætningen bliver forøget med, når den siver ud i økonomien. For at kunne beregne disse effekter skal der anvendes en økonomisk model. I turismesammenhænge

er det i Danmark besluttet at anvende LINE-modellen. Grunden til dette valg er, at den er regionalt baseret og mere anvendelig end fx ADAM-modellen, som er nationalt baseret.

Ovenstående tekniske multiplikator må ikke forveksles med turismemultiplikatorerne i denne rapport. Disse relaterer turismeomsætningen (mio. kr.) til *total* turismeafledt beskæftigelse (årsværk), værditilvækst (mio. kr.) og skatteprovenu (mio. kr.):

$$\text{Multiplikator} = \frac{\text{Samlet_turismeafledt_effekt}}{\text{Samlet_turismeforbrug}}$$

Som tommelfingerregel kan multiplikatoren anvendes til at analysere, hvordan ændringer i turismeforbruget pr. mio. kr. forplanter sig i samfundet gennem *totalændringer* i jobskabelse, værditilvækst og skatteindtægter.

Sidste år publicerede CRT notatet 'En introduktion til multiplikatorer inden for området turisme og dansk praksis på området', der uddyber anvendelsen af multiplikatorer med udgangspunkt i litteraturen på området og analyserer historiske TSA-multiplikatorer. Herudover ses på faktorer, der påvirker størrelsen af turismemultiplikatorer i danske regioner og kommuner.

Notatet egner sig til læsere med interesse i analyse af turismeøkonomiske effekter. Notatet kan hentes her: <http://www.crt.dk/media/70114/En-introduktion-til-turismemultiplikatorer.pdf>.

4.3 Dataændringer, metode og resultater

At udarbejde et satellitregnskab for turisme samt beregne de afledte effekter af turismen på lokalt, regionalt og nationalt niveau kræver såvel forbehold som antagelser. Der er en række usikkerheder i data, og der sker kontinuerligt forbedringer af de metodikker, der anvendes, og opdateringer af data. I LINE-modellen arbejdes løbende med opdatering af tidsserierne fra nationalregnskabet og fremskrivninger for ikke-endelig data af bl.a. antal årsværk og værditilvækst ved hjælp af den makroøkonomiske model ADAM.

De største usikkerheder er knyttet til opgørelsen af turismeeffekter på lokalt niveau, da en stor del af oplysningerne fra såvel efterspørgsels- som udbudssiden ikke er lokalt fordelte. Derudover arbejder VisitDenmark og CRT løbende på at forbedre metoden for at give et så retvisende billede af turismen som muligt. Dette giver nogle ændringer i niveauerne for nøgletallene - især på regionalt og lokalt niveau.

I forhold til 'Turismens økonomiske betydning 2015' er der sket ændringer i metode og data, der gør, at man ikke kan sammenligne resultaterne med 'Turismens økonomiske betydning 2016'. Det er derimod muligt at sammenligne turismen i 2014 og 2015 ud fra 'Turismens økonomiske betydning 2016', idet turismeforbrug, beskæftigelse, værditilvækst og skatter i 2014 og 2015 er genberegnet og metodemæssigt sammenlignelige med 2016. Ændringerne er kort beskrevet i det følgende.

Den vigtigste ændring i forhold til sidste års rapport skyldes, at der i forbindelse med dette års rapport er reviderede tal for antallet af dansk endagsturister (både ferie og forretningsrejsende). På baggrund af nye data fra DTU's rejsevaneundersøgelser er der beregnet tal for 2014 til 2016. De reviderede tal for 2014 og 2015 har medført en betydelig opjustering i antallet af endagsrejser, og de danske endagsturisters forbrug i 2015 er således opjusteret med ca. 19 pct., svarende til et forbrug, der i 2015 på landsplan var 4,4 mia. kr. højere end tidligere anslået.

Herudover er der sket mindre justeringer i CRTs model til beregning af TSA. Efter aftale med VisitDenmark har CRT bl.a. justeret fordelingen af feriehusgæsternes forbrug til overnatning. Forbrugsfordelingen estimeres til 60 pct. til husleje (til feriehussejer), 10 pct. til forbrug (til el, vand varme mv.) og 30 pct. til udlejningsbureau.

For hele landet er turismeforbruget samlet set opjusteret med 5,5 mia. kr. (6 pct.) i 2014 og 49 mia. kr. (5 pct.) i 2015.

Metode omkring beregning af døgnforbrug

Dette afsnit beskriver metoden, der er brugt til beregning af døgnforbrug. Beregningen af døgnforbrugene bygger primært på VisitDenmarks Turistundersøgelse 2014. I Turistundersøgelsen 2014 blev der foretaget ca. 12.000 interview med turister på hoteller, feriecentre, campingpladser, vandrerhjem og feriehus. Af disse var godt 9.000 med udenlandske turister. Interviewstederne var udtrukket af Danmarks Statistik, og undersøgelsen var repræsentativ for turismen i Danmark på de fem overnatningsformer. I turistundersøgelsen svarer turisterne på, hvor mange penge de bruger og på hvad. Kilder til øvrige døgnforbrug kan ses i afsnit 4.5.2.

Turistundersøgelsen bruges til at beregne døgnforbrug på overnatningsformerne hotel-forretning, hotel-ferie, camping, vandrerhjem og feriehus. For hver overnatningsform beregnes døgnforbruget på nationalitet og region. Der er dog et krav om, at der skal være mindst 20 interview, før et døgnforbrug kan accepteres. Dette betyder, at beregning af døgnforbrug på hver overnatningsform sker skridtvis på følgende måde:

1. Først beregnes et døgnforbrug for hver region for hver nationalitet. Er der 20 interview inden for regionen for den enkelte nationalitet, er der et døgnforbrug.
2. Hvis kravet om 20 observationer ikke er opfyldt i en bestemt region deles Danmark op i Region Hovedstaden og 'resten af landet'. Hvis der er 20 eller flere interview på nationaliteten i 'resten af landet', bliver turisterne tildelt et 'uden for Region Hovedstaden' døgnforbrug.
3. Hvis der stadig eksisterer kombinationer af overnatningsformer og nationaliteter, der ikke har fået tildelt et døgnforbrug, beregnes dette på basis af hele landet. Hvis der er 20 interview i hele landet, bruges dette landsgennemsnit på de regioner, som mangler et døgnforbrug.
4. Er der ikke 20 interview på landsplan, bliver døgnforbruget for nationaliteten gennemsnittet for hele udlandet på overnatningsformen.

Supplement til døgnforbrug for feriehus og erhvervsturisme

I turistundersøgelsen spørges til forbruget 'i går'. Derfor fanger den ikke turisternes forbrug på afrejsedagen. For feriehusgæsternes vedkommende betyder dette, at slutaftregningen for strøm og vand ikke er indeholdt i døgnforbruget. VisitDenmark har sammen med Feriehusudlejernes Brancheforening estimeret dette beløb til at være på 30 kr. i døgnnet pr. person i gennemsnit. Disse 30 kr. er således lagt til det rene døgnforbrug fra turistundersøgelsen.

Nogle typer erhvervsturister kender ikke sit eget døgnforbrug, da arbejdsgiveren betaler udgifterne. Dette gælder fx kongres- og kongressejere, messe-deltagere, faglige studierejsende og belønningsrejsende. På baggrund af en tidligere undersøgelse blandt disse MICE-gæster korrigeres denne undervurdering af turistundersøgelsens rene døgnforbrug ved hjælp af en MICE-faktor. MICE-faktoren er forskellig segmenterne imellem.

Døgnforbrug og turismens økonomiske betydning

Døgnforbrugene danner sammen med overnatningstallene basis for beregning af det samlede turismeforbrug. Når VisitDenmark sammen med CRT udarbejder 'Turismens økonomiske betydning' leverer VisitDenmark bl.a. et forfinet datasæt til CRT. Til dette datasæt lægger CRT yderligere turismeforbrug for områder, der ikke dækkes af VisitDenmarks undersøgelser – fx turisterne forbrug af langdistance lokaltransport. Dette supplerende forbrug stammer bl.a. fra nationalregnskabet. Samtidig afstemmes de indlæste data fra VisitDenmark med nationalregnskabet i LINE-modellen, hvilket betyder, at beregningen 'døgnforbrug gange overnatninger' ikke præcist er lig med TSA-forbruget. Eksempelvis overestimerer turistundersøgelsen forbruget på overnatningsproduktet hoteller i forhold til nationalregnskabets udbud. Derfor vinder udbuddet, og der skaleres ned til dette niveau.

VisitDenmark udarbejder hver måned og år en omsætning for de udenlandske turisters forbrug i Danmark til Danmarks Statistik. Disse tal indgår som indtægt på rejseposten på betalingsbalancen. Tallet findes dog ikke selvstændigt, da Danmarks Statistik lægger indtægter fra udenlandske pendlere og studerende til svarende til rundt regnet 5 mia. kr. Når posten når til selve nationalregnskabet, er der yderligere suppleret med fx forbrug knyttet til udenlandske ambassader i Danmark, udenlandske militærudgifter i Danmark etc.

I forbindelse med beregning af turismeforbruget lægger CRT yderligere turismeforbrug til, der ikke dækkes af VisitDenmarks undersøgelser. En af de poster CRT lægger til, er som nævnt udenlandske turisternes forbrug af 'langdistance lokaltransport', som dækker forbrug på indenrigsflyvning og skibstransport internt i Danmark, betaling for tunneller, broer og biludlejning. Herudover tillægges også forbrug fra rejsebureauer, rejsearrangører og turistbureauer i forbindelse med transport til Danmark.

Data for dansk endagsturisme

Kilden til dansk endagsturisme – både ferie- og forretningsrelateret – er opdateret vha. DTU's transportva-neundersøgelse. Der arbejdes med forskellige formål, og på den baggrund er besøgene kategoriseret som enten ferie- eller forretningsrelaterede. Da det er en stikprøve, er der huller i data på kommunalt niveau – særligt for forretningsrejsende. For at sikre soliditet bruges derfor et femårigt glidende gennemsnit for forretningsrejsende. For ferierejsende er årets overordnede niveau kommunalfordelt ud fra et otteårigt glidende gennemsnit. Dataserien er opdateret tilbage til 2014 og opdateres fremadrettet hvert år.

Samlet svarer antallet af endags-ferieture til, at hver dansker i gennemsnit tog 8,6 af disse om året. Definitionen af turisme er, at man opholder sig uden for sit normale miljø. I TSA-sammenhæng betyder dette, at man er i en kommune, hvor man normalt ikke befinder sig. Dog er det for endagsturisme besluttet, at frederiksbergborgere, der tager til Københavns Kommune, ikke er turister og omvendt.

Da der spørges til en lang række formål for de endagsrejsende i DTU's undersøgelse, er de med turistmæssig karakter udvalgt. Desuden er endagsbesøg her defineret som minimum 3 timers varighed inklusiv transport og minimum 1 time på destinationen.

4.4 Turismebrancher og -vareafgrænsninger

4.4 1 Turismeerhverv

NACE (rev. 2)	DB07	Turismeerhverv
Overnatningssteder		
55.10	55.10.10	Hoteller
55.10	55.10.20	Konferencecentre og kursusejendomme
55.20	55.20.00	Ferieboliger og andre indlogeringsfaciliteter til kortvarige ophold
55.30	55.30.00	Campingpladser
55.90	55.90.00	Andre overnatningsfaciliteter
68.31	68.31.20	Boliganvisning, ferieboligudlejning mv.
Restauranter m.v.		
56.10	56.10.10	Restauranter
56.10	56.10.20	Pizzeriaer, grillbarer, isbarer mv.
56.21	56.21.00	Event catering
56.29	56.29.00	Anden restaurationsvirksomhed
56.30	56.30.00	Café, værtshuse, diskoteker mv.
Transportvirksomheder		
49.10	49.10.00	Passagertransport med regional- eller fjerntog
49.31	49.31.10	Rutebuskørsel, by - og nærtrafik
49.31	49.31.20	S-togstrafik, metro og andre nærbaner
49.32	49.32.00	Taxikørsel
49.39	49.39.20	Turistkørsel og anden landpassagertransport
50.10	50.10.00	Sø - og kysttransport af passagerer
50.30	50.30.00	Transport af passagerer ad indre vandveje
51.10	51.10.10	Ruteflyvning
51.10	51.10.20	Charter/taxifyvning
52.21	52.21.30	Drift af betalingsveje, - broer og tunneller *
77.11	77.11.00	Udlejning og leasing af biler og lette motorkøretøjer**
Rejse-service		
79.11	79.11.00	Rejsebureauer
79.12	79.12.00	Rejsearrangører
79.90	79.90.00	Andre reservationstjenesteydelser og tjenesteydelser i forbindelse hermed
Forlystelsesparker, museer m.v.		
91.02	91.02.00	Museer
91.03	91.03.00	Historiske monumenter og bygninger og lignende attraktioner
91.04	91.04.00	Botaniske og zoologiske haver samt naturreservater
93.11	93.11.00	Drift af sportsanlæg
93.19	93.19.00	Andre sportsaktiviteter
93.21	93.21.00	Forlystelsesparker o.l.
93.29	93.29.90	Andre forlystelser og fritidsaktiviteter
93.29	93.29.10	Lystbådehavne ***

Detailhandel og turisme relevante erhverv (aggregerede branchegrupper)

10.11-10.92		Fødevareindustrien
11.01-12.00		Fremstilling af drikkevarer og tobaksprodukter
19.20	19.20.00	Fremstilling af raffinerede mineralolieprodukter
13.00-33.00		Fremstillingsindustrien, for eksempel
	14.11.00	14.11.00 beklædningsartikler af læder
	15.20.00	15.20.00 fodtøj
	26.52.00	26.52.00 ure
46.11-46.90	46.11.00-	Alle erhverv i forbindelse med
	46.90.00	engroshandel detailhandel
47.11-47.99	47.11.10-	Alle erhverv i forbindelse med
	47.99.00	engroshandel
82.30	82.30.00	82.30 Organisering af kongresser, messer og udstillinger ****

Anm.: NACE: Nomenclature of activity of European Communities. DB07: Dansk Branchekode 2007

* under 'hjelpevirksomhed i forbindelse med transport.

** Under 'udlejning og leasing'.

*** Lystbådehavne var tidligere placeret i 'Rejseservice'.

**** Denne branche indgår kun i satellitregnskabet for mødeindustrien.

Reference: Danmarks Statistik, Dansk Branchekode 2007 - Kompendium.

4.4.2 Turismeprodukter

Kode i NRNR

Turismeprodukter

Overnatning:

T551010

Hoteller

T551020

Konferencecentre, kursusejendom

T552000

Ferieboliger og lign.

T553000

Campingpladser

T559000

Andre overnatningsfaciliteter

T683120

Boliganvisning, ferieboligudlejning mv.

Restaurant:

T561000

Restauranter, pizzeriaer mv.

T562100

Event catering

T562900

Kantiner, anden restaurantvirksomheder

T563000

Caf er, værtshuse, diskoteker

Transport:

T491000

Jernbaner, passagertransport

T493110

Rutebusk rsel, by og nærtrafik

T493120

Bus, S-togtrafik, metro, nærbaner

T493920

Turistkørsel, landpassage transport

T501000

S  - og kysttransport af passager

T503040

Transport ad indre vandveje

T511010

Ruteflyvning

T511020

Charter- og taxifyvning

T522130

Betalingsvej, - bro og - tunnel

T771100

Personbiludlejning

Rejse-service:

T791100

Rejsebureauer

T791200

Rejsearrangører

T799000

Turistbureauer, mv.

Kultur

og forlystelser:

Q910200

Museer, offentligt ikke markeds-mæssige

S910200

Museer, offentligt salg-sindt gter

T910200

Museer, markeds-mæssigt

T910400

Botaniske og zoologiske haver

T931100

Idrætsanlæg, markeds-mæssigt

T931900

Andre sportsaktiviteter

K930020

Driften egne forlystelser mv.

Q932100

Forlystelsesparker, offentligt ikke markeds-mæssige

S932100

Forlystelsesparker, offentligt salg-sindt gter

T932100

Forlystelsesparker o.l.

T932910

Lystbådehavne

Detailhandel (aggregerede produkter)

100010-100050	Fødevareindustrien
110000-120000	Drikkevare- og tobaksindustrien
190000	Benzin og andre brændselsprodukter
130000-330000	Fremstillingsindustrien
T460000-T470000	Detail- og engroshandelsavance
T823000-VAK82meet	Kongres- og messeudstilling*

Bemærkninger:

*Denne service-vare indgår kun i satellitregnskabet for mødeindustrien

Det skal i øvrigt bemærkes, at ikke alle turismeprodukter bliver produceret i turismebrancherne. Når turismeprodukterne i LINE-modellen bliver aggregeret bliver fx *produktet* 'Udlejning af sommerhuse' produceret af *branchen* 'Ejendomsmægler, bolig og husleje', der pga. størrelsen af den ikke-turisme-relaterede del af branchen er placeret i 'Andre brancher' i tabellerne i rapporten. Tilsvarende indgår *produktet* 'biludleje' (lokal transport) nu i *branchen* 'Erhvervsservice', der ligeledes er placeret i 'Andre brancher'.

4.5 Efterspørgselskilder

4.5.1 Kilder til antal overnatninger

Overnatning	Komplet Geografi	Dækning	Kilde	Producent	År	Usikkerhed
Hotel	Kommuner	Totaltælling min. 40 senge	Overnatnings-statistikken	Danmark Statistik*	2016	Lille
Feriecentre	Kommuner	Totaltælling min. 40 senge	Overnatnings-statistikken	Danmarks Statistik	2016	Lille
Camping	Kommuner	Totaltælling min. 75 enheder	Overnatnings-statistikken	Danmarks Statistik*	2016	Lille
Vandrerhjem	Kommuner	Totaltælling af Danhostel medlemmer	Overnatnings-statistikken	Danmarks Statistik	2016	Lille
Lystbådehavn (betalte)	Kommuner	Totaltælling (frivillig)	Overnatnings-statistikken	Danmarks Statistik	2016	Lille
Feriehuse udlejet gennem udlejningsbureau	Landsdele	Totaltælling min. 25 disponible huse	Feriehus-statistikken	Danmarks Statistik*	2016	Lille
Krydstogt	Kommuner	Totaltælling	Havneanløbslister, og CCNs BREA analyse fra 2014	VisitDenmark, CNN/WOCO, Cruise Baltic	2016	Lille
Bondegårds-ferie	Amter	Totaltælling medl. af DL	Indberetninger til Dansk Landboferie	Dansk Landboferie	2003	Medium
Eget feriehus	Amter	Stikprøve	Undersøgelsen af feriehusudlejningen i Danmark	Danmarks Statistik	2005	Medium
Lånt feriehus	Amter	Stikprøve	Sommerhus-undersøgelsen	Danmarks Statistik	2014	Medium
Festival (overnattende)	Kommuner	Totaltælling	Indsamling	VisitDenmark	2008	Medium
Udenlandske endagsferie-rejsende	National	Stikprøve	Undersøgelse	Institut for grænseregionsforskning	2003	Stor
Danske endagsferie-rejsende	Amter	Stikprøve	Transportvane-undersøgelsen	DTU	2016	Medium-Stor
Dansk endagsforretningsrejsende	National	Stikprøve	Transportvane-undersøgelsen	DTU	2009-2016	Medium-Stor
Udlændinges ophold hos familie og venner i Danmark	Amter	Stikprøve	Ferie- og Forretningsrejsende	Danmarks Statistik	2005	Medium
Danskeres ophold v. familie og venner	Amter	Stikprøve	Ferie- og Forretningsrejsende	Danmarks Statistik	2004	Medium

* VisitDenmark opregner for små enheder

Usikkerhed: Lille: Baseret på løbende statistik. Medium: Baseret på enkeltstående undersøgelse eller løbende undersøgelse foretaget blandt en stikprøve af befolkningen. Stor: Estimeret eller enkeltstående undersøgelse foretaget blandt en stikprøve af befolkningen.

4.5.2 Kilder til forbrug

Overnatningsform	Komplet Geografi	Kilde	Producent	År*	Usikkerhed
Hotel	Kommuner	Turistundersøgelsen	VisitDenmark	2014	Lille
Feriecentre	Kommuner	Turistundersøgelsen	VisitDenmark	2014	Lille
Camping	Kommuner	Turistundersøgelsen	VisitDenmark	2014	Lille
Vandrerhjem	Kommuner	Turistundersøgelsen	VisitDenmark	2014	Lille
Lystbådehavne (betalte)	Kommuner	Turistundersøgelsen	VisitDenmark	2008	Lille
Feriehuse udlejet gennem udlejningsbureau	Kommuner	Turistundersøgelsen	VisitDenmark	2014	Lille
Krydstogt	Krydstogtskommuner	CCN analyse fra 2014 og VisitDenmark indsamling 2014.	WOCO/CNN	2014	Medium
Bondegårdsferie	Amter	Turistundersøgelsen	Dansk Landboferie	2003	Medium
Eget feriehus	Amter	Ferie- og forretningsrejsende	Danmarks Statistik	2006	Medium
Lånt feriehus	Amter	Turistundersøgelsen	Danmarks Statistik	2014	Medium
Festival (overnattende)	Kommuner	Indsamling	VisitDenmark	2002	Medium
Udenlandske endagsferie-rejsende	National	Undersøgelse	Institut for grænsforskning	2003	Stor
Danske endagsferie-rejsende	Amter	Ferie- og forretningsrejsende	Danmarks Statistik	2004	Stor
Dansk endagsforretningsrejsende	National	Beregnet fra udbudssiden	Danmarks Statistik	2006	Stor
Udlændinges ophold hos familie og venner i Danmark	Amter	Ferie- og forretningsrejsende	Danmarks Statistik	2005	Medium
Danskeres ophold familie og venner	Amter	Ferie- og forretningsrejsende	Danmarks Statistik	2005	Medium

*Opregnet til 2015-priser.

Usikkerhed: Lille: Baseret på løbende statistik. Medium: Baseret på enkeltstående undersøgelse eller løbende undersøgelse foretaget blandt en stikprøve af befolkningen. Stor: Estimeret eller enkeltstående undersøgelse foretaget blandt en stikprøve af befolkningen.

BILAG

Bilag 1A. Turismeforbrug fordelt på nationaliteter, 2016

	Business Region Aarhus		Aarhus		Syddjurs		Horsens		Norrdjurs	
	mio. kr.	pct.	mio. kr.	pct.	mio. kr.	pct.	mio. kr.	pct.	mio. kr.	pct.
I alt	12.741	100	4.877	100	1.416	100	1.073	100	929	100
Danmark	9.998	78	3.837	79	1.070	76	851	79	731	79
Udlandet	2.743	22	1.041	21	347	24	222	21	197	21
<i>Heraf</i>										
Tyskland	712	6	187	4	146	10	38	4	76	8
Norge	578	5	187	4	120	8	19	2	61	7
Sverige	235	2	77	2	15	1	50	5	16	2
Storbritannien	186	1	87	2	7	1	14	1	9	1
Italien	159	1	84	2	5	0	15	1	4	0
Holland	145	1	43	1	23	2	7	1	7	1
Spanien	101	1	48	1	5	0	4	0	4	0
USA	71	1	38	1	2	0	6	1	2	0
Schweiz	42	0	22	0	1	0	4	0	4	0
Belgien og Luxembourg	34	0	16	0	1	0	7	1	1	0
Canada	22	0	7	0	1	0	2	0	1	0
Polen	20	0	11	0	0	0	2	0	0	0
Finland	13	0	8	0	0	0	2	0	0	0
Kina	13	0	9	0	0	0	1	0	0	0
Indien	12	0	11	0	0	0	1	0	0	0
Østrig	12	0	7	0	0	0	0	0	1	0
Japan	4	0	3	0	0	0	1	0	0	0
Rusland	4	0	3	0	0	0	1	0	0	0
Australien	4	0	3	0	0	0	0	0	0	0
Grækenland	3	0	2	0	0	0	0	0	0	0
Irland	2	0	1	0	0	0	0	0	0	0
Portugal	2	0	2	0	0	0	0	0	0	0
Brasilien	2	0	2	0	0	0	0	0	0	0
Sydkorea	1	0	1	0	0	0	0	0	-	-
Øvrige Østeuropa	25	0	25	1	25	2	25	2	25	3
Øvrige Europa	125	1	125	3	125	9	125	12	125	13
Øvrige Asien	9	0	9	0	9	1	9	1	9	1
Øvrige Amerika	28	0	28	1	28	2	28	3	28	3
Øvrige lande	131	1	131	3	131	9	131	12	131	14

Turismeforbrug fordelt på nationaliteter, 2016

	Skanderborg		Randers		Hedensted		Odder	
	mio. kr.	pct.	mio. kr.	pct.	mio. kr.	pct.	mio. kr.	pct.
I alt	699	100	578	100	657	100	376	100
Danmark	588	84	416	72	519	79	286	76
Udlandet	111	16	163	28	138	21	90	24
<i>Heraf</i>								
Tyskland	29	4	42	7	57	9	37	10
Norge	23	3	32	6	27	4	18	5
Sverige	8	1	14	2	11	2	4	1
Storbritannien	9	1	17	3	3	1	6	2
Italien	7	1	11	2	11	2	3	1
Holland	10	1	6	1	8	1	5	1
Spanien	6	1	11	2	1	0	2	1
USA	3	0	4	1	1	0	1	0
Schweiz	1	0	1	0	1	0	3	1
Belgien og Luxembourg	1	0	2	0	0	0	1	0
Canada	1	0	1	0	0	0	0	0
Polen	1	0	1	0	2	0	0	0
Finland	0	0	1	0	0	0	0	0
Kina	0	0	0	0	0	0	0	0
Indien	0	0	0	0	-	-	0	0
Østrig	0	0	1	0	0	0	0	0
Japan	0	0	0	0	-	-	0	0
Rusland	0	0	0	0	0	0	0	0
Australien	0	0	0	0	0	0	0	0
Grækenland	0	0	0	0	-	-	0	0
Irland	0	0	0	0	-	-	0	0
Portugal	0	0	0	0	-	-	0	0
Brasilien	0	0	0	0	-	-	0	0
Sydkorea	0	0	0	0	-	-	0	0
Øvrige Østeuropa	25	4	25	4	25	4	25	7
Øvrige Europa	125	18	125	22	125	19	125	33
Øvrige Asien	9	1	9	2	9	1	9	2
Øvrige Amerika	28	4	28	5	28	4	28	8
Øvrige lande	131	19	131	23	131	20	131	35

Turismeforbrug fordelt på nationaliteter, 2016

	Samsø		Favrskov		Viborg		Silkeborg	
	mio. kr.	pct.	mio. kr.	pct.	mio. kr.	pct.	mio. kr.	pct.
I alt	201	100	190	100	663	100	1.082	100
Danmark	159	79	142	75	547	82	853	79
Udlandet	43	21	48	25	116	18	229	21
<i>Heraf</i>								
Tyskland	29	14	7	3	18	3	47	4
Norge	8	4	11	6	28	4	45	4
Sverige	2	1	2	1	15	2	23	2
Storbritannien	1	0	5	3	9	1	17	2
Italien	0	0	7	4	1	0	10	1
Holland	1	0	1	1	11	2	22	2
Spanien	0	0	7	4	1	0	11	1
USA	0	0	0	0	1	0	12	1
Schweiz	0	0	0	0	1	0	5	0
Belgien og Luxembourg	0	0	0	0	1	0	2	0
Canada	0	0	-	-	7	1	2	0
Polen	0	0	0	0	1	0	1	0
Finland	0	0	0	0	0	0	1	0
Kina	0	0	-	-	1	0	2	0
Indien	0	0	-	-	0	0	0	0
Østrig	0	0	-	-	0	0	1	0
Japan	0	0	-	-	0	0	0	0
Rusland	0	0	-	-	0	0	0	0
Australien	0	0	0	0	0	0	0	0
Grækenland	0	0	0	0	0	0	0	0
Irland	0	0	-	-	0	0	0	0
Portugal	0	0	-	-	0	0	0	0
Brasilien	0	0	-	-	0	0	0	0
Sydkorea	0	0	0	0	0	0	-	-
Øvrige Østeuropa	25	12	25	13	25	4	25	2
Øvrige Europa	125	62	125	66	125	19	125	12
Øvrige Asien	9	4	9	5	9	1	9	1
Øvrige Amerika	28	14	28	15	28	4	28	3
Øvrige lande	131	65	131	69	131	20	131	12

Bilag 1B. Turismeforbrug, fordelt på nationaliteter og forretnings-/ferierejser, 2016

	I alt		Forretningsrejser		Ferierejser	
	mio. kr.	pct.	mio. kr.	pct.	mio. kr.	pct.
I alt	12.741	100	4.366	100	8.376	100
Danmark	9.998	78	3.932	90	6.066	72
Udlandet	2.743	22	434	10	2.309	28
<i>Heraf</i>						
Tyskland	712	6	45	1	666	8
Norge	578	5	88	2	489	6
Sverige	235	2	44	1	191	2
Storbritannien	186	1	37	1	149	2
Italien	159	1	23	1	136	2
Holland	145	1	18	0	127	2
Spanien	101	1	6	0	94	1
USA	71	1	23	1	48	1
Frankrig	50	0	12	0	39	0
Schweiz	42	0	13	0	29	0
Belgien og Luxembourg	34	0	8	0	26	0
Canada	22	0	3	0	20	0
Polen	20	0	8	0	13	0
Finland	13	0	7	0	6	0
Kina	13	0	7	0	6	0
Indien	12	0	6	0	7	0
Østrig	12	0	4	0	8	0
Japan	4	0	2	0	2	0
Rusland	4	0	2	0	2	0
Australien	4	0	2	0	2	0
Grækenland	3	0	2	0	1	0
Irland	2	0	1	0	1	0
Portugal	2	0	1	0	1	0
Brasilien	2	0	1	0	1	0
Sydkorea	1	0	0	0	0	0
Øvrige Østeuropa	25	0	9	0	16	0
Øvrige Europa	125	1	46	1	79	1
Øvrige Asien	9	0	3	0	6	0
Øvrige Amerika	28	0	8	0	21	0
Øvrige lande	131	1	7	0	124	1

Bilag 1C. Turismeforbrug fordelt på overnatningsformer, Business Region Aarhus, 2016

	Aarhus		Syddjurs		Horsens		Norddjurs	
	mio. kr.	pct.	mio. kr.	pct.	mio. kr.	pct.	mio. kr.	pct.
I alt	4.877	100	1.416	100	1.073	100	929	100
Kommercielle	2.253	46	697	49	426	40	490	53
Hotel – ferie	628	13	101	7	127	12	87	9
Hotel – forretning	1.212	25	57	4	204	19	88	9
Feriecentre	5	0	18	1	1	0	28	3
Camping	141	3	93	7	42	4	102	11
Vandrerhjem	51	1	8	1	9	1	3	0
Lejet feriehus	163	3	412	29	36	3	163	18
Lystbåde	10	0	8	1	6	1	21	2
Festival	0	0	0	0	0	0	0	0
Bondegårde	6	0	0	0	0	0	0	0
Krydstogt	37	1	0	0	0	0	0	0
Ikke-kommercielle	2.624	54	719	51	647	60	438	47
Eget feriehus	59	1	295	21	18	2	147	16
Lånt feriehus	10	0	51	4	2	0	22	2
Familie/venner	466	10	63	4	169	16	61	7
Endagsturister - ferie	865	18	243	17	240	22	104	11
Endagsturister - forretning	1.225	25	67	5	218	20	104	11

Turismeforbrug fordelt på overnatningsformer, Business Region Aarhus, 2016

	Skanderborg		Randers		Hedensted		Odder	
	mio. kr.	pct.	mio. kr.	pct.	mio. kr.	pct.	mio. kr.	pct.
I alt	699	100	578	100	657	100	376	100
Kommercielle	403	58	195	34	280	43	191	51
Hotel – ferie	115	16	49	9	49	7	39	10
Hotel – forretning	68	10	81	14	59	9	27	7
Feriecentre	6	1	1	0	0	0	0	0
Camping	30	4	30	5	38	6	31	8
Vandrerhjem	8	1	5	1	0	0	0	0
Lejet feriehus	20	3	26	5	120	18	74	20
Lystbåde	1	0	3	0	14	2	13	3
Festival	155	22	0	0	0	0	7	2
Bondegårde	0	0	1	0	0	0	0	0
Krydstogt	0	0	0	0	0	0	0	0
Ikke-kommercielle	297	42	383	66	376	57	185	49
Eget feriehus	12	2	6	1	70	11	68	18
Lånt feriehus	1	0	2	0	11	2	9	2
Familie/venner	85	12	145	25	60	9	33	9
Endagsturister - ferie	125	18	145	25	159	24	46	12
Endagsturister - forretning	73	10	85	15	75	11	28	8

Turismeforbrug fordelt på overnatningsformer, Business Region Aarhus, 2016

	Samsø				Favrskov				Viborg				Silkeborg				Fordeling for			
	Business Region Aarhus		Region Midtjylland		hele landet															
	mio. kr.	pct.	mio. kr.	pct.	mio. kr.	pct.	mio. kr.	pct.	mio. kr.	pct.	mio. kr.	pct.	mio. kr.	pct.	mio. kr.	pct.	mio. kr.	pct.	mio. kr.	pct.
I alt	201	100	190	100	663	100	1.082	100	12.741	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100
Kommercielle	141	70	44	23	312	47	527	49	5.961	47	51	50	51	50	51	50	51	50	51	50
Hotel – ferie	41	20	8	4	69	10	93	9	1.407	11	9	14	11	14	11	14	9	14	9	14
Hotel – forretning	3	2	8	4	128	19	200	19	2.136	17	14	14	17	14	17	14	14	14	14	14
Feriecentre	0	0	0	0	2	0	50	5	112	1	1	2	1	2	1	2	1	2	1	2
Camping	20	10	8	4	57	9	94	9	685	5	5	4	5	4	5	4	5	4	5	4
Vandrerhjem	0	0	0	0	7	1	8	1	99	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
Lejet feriehus	65	32	19	10	45	7	80	7	1.222	10	19	12	10	12	19	12	10	12	19	12
Lystbåde	1	0	0	0	1	0	1	0	78	1	0	1	1	0	1	0	1	0	1	0
Festival	12	6	0	0	0	0	0	0	174	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
Bondegårde	0	0	0	0	2	0	1	0	9	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Krydstogt	0	0	0	0	0	0	0	0	37	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	1
Ikke-kommercielle	60	30	146	77	351	53	554	51	6.781	53	49	50	53	50	49	50	49	50	49	50
Eget feriehus	29	14	3	1	28	4	42	4	775	6	6	6	6	6	6	6	6	6	6	6
Lånt feriehus	13	6	1	0	4	1	10	1	135	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
Familie/venner	7	3	66	35	70	11	133	12	1.357	11	9	9	11	9	11	9	9	9	9	9
Endagsturister - ferie	8	4	68	36	117	18	163	15	2.283	18	18	22	15	22	18	22	18	22	18	22
Endagsturister - forretning	4	2	9	5	133	20	207	19	2.229	17	14	13	19	13	17	13	14	13	14	13

Bilag 1D. Turismeforbruget fordelt på produkter og kommuner, 2016
Turismeforbruget fordelt på produkter, Aarhus, 2016

	I alt		Danskere		Udlændinge	
	mio. kr.	pct.	mio. kr.	pct.	mio. kr.	pct.
I alt	4.877	100	3.837	100	1.041	100
Turismeprodukter	3.397	70	2.792	73	605	58
<i>Heraf:</i>						
Overnatning	939	19	705	18	235	23
Restaurant	585	12	365	10	220	21
Lokal transport	1.532	31	1.457	38	75	7
Rejseservice	255	5	190	5	65	6
Kultur og forlystelser	82	2	73	2	9	1
Lystbådehavne	4	0	2	0	1	0
Detailhandel	854	18	589	15	266	26
<i>Heraf:</i>						
Føde- og drikkevarer samt tobak	239	5	137	4	102	10
Benzin og andet brændstof	411	8	375	10	36	3
Andet	204	4	76	2	128	12
Andre produkter	626	13	456	12	170	16

Turismeforbruget fordelt på produkter, Syddjurs, 2016

	I alt		Danskere		Udlændinge	
	mio. kr.	pct.	mio. kr.	pct.	mio. kr.	pct.
I alt	1.416	100	1.070	100	347	100
Turismeprodukter	488	34	381	36	107	31
<i>Heraf:</i>						
Overnatning	114	8	89	8	25	7
Restaurant	215	15	156	15	59	17
Lokal transport	120	8	104	10	16	5
Rejseservice	9	1	8	1	1	0
Kultur og forlystelser	25	2	22	2	3	1
Lystbådehavne	5	0	3	0	2	0
Detailhandel	517	37	402	38	115	33
<i>Heraf:</i>						
Føde- og drikkevarer samt tobak	207	15	163	15	44	13
Benzin og andet brændstof	189	13	165	15	24	7
Andet	121	9	74	7	46	13
Andre produkter	412	29	286	27	125	36

Turismeforbruget fordelt på produkter, Horsens, 2016

	I alt		Danskere		Udlændinge	
	mio. kr.	pct.	mio. kr.	pct.	mio. kr.	pct.
I alt	1.073	100	851	100	222	100
Turismeprodukter	694	65	576	68	119	53
<i>Heraf:</i>						
Overnatning	188	17	132	16	55	25
Restaurant	178	17	134	16	44	20
Lokal transport	280	26	265	31	15	7
Rejseservice	25	2	23	3	2	1
Kultur og forlystelser	21	2	19	2	2	1
Lystbådehavne	3	0	2	0	1	0
Detailhandel	211	20	148	17	63	29
<i>Heraf:</i>						
Føde- og drikkevarer samt tobak	63	6	36	4	27	12
Benzin og andet brændstof	98	9	90	11	7	3
Andet	50	5	21	3	29	13
Andre produkter	167	16	127	15	40	18

Turismeforbruget fordelt på produkter, Norddjurs, 2016

	I alt		Danskere		Udlændinge	
	mio. kr.	pct.	mio. kr.	pct.	mio. kr.	pct.
I alt	929	100	731	100	197	100
Turismeprodukter	437	47	361	49	76	39
<i>Heraf:</i>						
Overnatning	117	13	97	13	21	10
Restaurant	135	15	99	13	36	18
Lokal transport	147	16	137	19	10	5
Rejseservice	12	1	11	1	1	0
Kultur og forlystelser	14	2	12	2	2	1
Lystbådehavne	12	1	6	1	6	3
Detailhandel	282	30	218	30	64	32
<i>Heraf:</i>						
Føde- og drikkevarer samt tobak	117	13	90	12	26	13
Benzin og andet brændstof	95	10	84	11	12	6
Andet	69	7	44	6	26	13
Andre produkter	210	23	152	21	57	29

Turismeforbruget fordelt på produkter, Skanderborg, 2016

	I alt		Danskere		Udlændinge	
	mio. kr.	pct.	mio. kr.	pct.	mio. kr.	pct.
I alt	699	100	588	100	111	100
Turisme produkter	364	52	309	53	55	49
<i>Heraf:</i>						
Overnatning	139	20	114	19	25	23
Restaurant	85	12	65	11	20	18
Lokal transport	99	14	93	16	6	5
Rejseservice	15	2	11	2	4	3
Kultur og forlystelser	26	4	26	4	1	1
Lystbådehavne	0	0	0	0	0	0
Detailhandel	161	23	127	22	34	31
<i>Heraf:</i>						
Føde- og drikkevarer samt tobak	53	8	36	6	17	15
Benzin og andet brændstof	75	11	72	12	3	3
Andet	33	5	19	3	14	13
Andre produkter	174	25	152	26	22	20

Turismeforbruget fordelt på produkter, Randers, 2016

	I alt		Danskere		Udlændinge	
	mio. kr.	pct.	mio. kr.	pct.	mio. kr.	pct.
I alt	578	100	416	100	163	100
Turisme produkter	312	54	237	57	75	46
<i>Heraf:</i>						
Overnatning	79	14	56	13	23	14
Restaurant	78	14	46	11	32	20
Lokal transport	113	19	104	25	9	6
Rejseservice	28	5	19	5	9	6
Kultur og forlystelser	13	2	12	3	1	1
Lystbådehavne	1	0	1	0	0	0
Detailhandel	152	26	99	24	53	33
<i>Heraf:</i>						
Føde- og drikkevarer samt tobak	52	9	26	6	27	16
Benzin og andet brændstof	61	11	57	14	4	2
Andet	39	7	16	4	23	14
Andre produkter	114	20	79	19	35	21

Turismeforbruget fordelt på produkter, Hedensted, 2016

	I alt		Danskere		Udlændinge	
	mio. kr.	pct.	mio. kr.	pct.	mio. kr.	pct.
I alt	657	100	519	100	138	100
Turismeprodukter	309	47	260	50	48	35
<i>Heraf:</i>						
Overnatning	73	11	59	11	14	10
Restaurant	99	15	77	15	22	16
Lokal transport	101	15	95	18	6	4
Rejseservice	13	2	10	2	3	2
Kultur og forlystelser	13	2	12	2	1	1
Lystbådehavne	8	1	6	1	2	2
Detailhandel	193	29	148	29	45	33
<i>Heraf:</i>						
Føde- og drikkevarer samt tobak	70	11	50	10	20	14
Benzin og andet brændstof	78	12	71	14	7	5
Andet	45	7	27	5	18	13
Andre produkter	155	24	110	21	45	32

Turismeforbruget fordelt på produkter, Odder, 2016

	I alt		Danskere		Udlændinge	
	mio. kr.	pct.	mio. kr.	pct.	mio. kr.	pct.
I alt	376	100	286	100	90	100
Turismeprodukter	160	43	125	44	35	39
<i>Heraf:</i>						
Overnatning	46	12	34	12	13	14
Restaurant	53	14	38	13	15	17
Lokal transport	44	12	39	14	4	5
Rejseservice	3	1	3	1	0	0
Kultur og forlystelser	6	2	5	2	1	1
Lystbådehavne	8	2	6	2	2	2
Detailhandel	125	33	96	34	28	32
<i>Heraf:</i>						
Føde- og drikkevarer samt tobak	54	14	42	15	12	13
Benzin og andet brændstof	40	11	36	12	4	5
Andet	31	8	18	6	12	13
Andre produkter	91	24	65	23	26	29

Turismeforbruget fordelt på produkter, Samsø, 2016

	I alt		Danskere		Udlændinge	
	mio. kr.	pct.	mio. kr.	pct.	mio. kr.	pct.
I alt	201	100	159	100	43	100
Turismeprodukter	74	37	60	38	14	34
<i>Heraf:</i>						
Overnatning	26	13	22	14	4	10
Restaurant	32	16	25	16	7	17
Lokal transport	12	6	9	6	2	5
Rejseservice	1	0	1	0	0	0
Kultur og forlystelser	4	2	3	2	1	1
Lystbådehavne	0	0	0	0	0	0
Detailhandel	66	33	53	33	13	32
<i>Heraf:</i>						
Føde- og drikkevarer samt tobak	26	13	21	13	5	13
Benzin og andet brændstof	21	11	18	11	3	7
Andet	18	9	13	8	5	12
Andre produkter	61	30	46	29	15	35

Turismeforbruget fordelt på produkter, Favrskov, 2016

	I alt		Danskere		Udlændinge	
	mio. kr.	pct.	mio. kr.	pct.	mio. kr.	pct.
I alt	190	100	142	100	48	100
Turismeprodukter	79	41	63	44	16	34
<i>Heraf:</i>						
Overnatning	25	13	23	16	2	5
Restaurant	29	15	19	14	10	21
Lokal transport	16	9	14	10	3	5
Rejseservice	3	2	2	1	1	2
Kultur og forlystelser	5	3	5	3	0	1
Lystbådehavne	0	0	0	0	0	0
Detailhandel	69	36	50	35	19	40
<i>Heraf:</i>						
Føde- og drikkevarer samt tobak	21	11	11	8	10	21
Benzin og andet brændstof	30	16	29	20	1	2
Andet	18	9	9	7	8	17
Andre produkter	42	22	30	21	12	26

Turismeforbruget fordelt på produkter, Viborg, 2016

	I alt		Danskere		Udlændinge	
	mio. kr.	pct.	mio. kr.	pct.	mio. kr.	pct.
I alt	663	100	547	100	116	100
Turismeprprodukter	424	64	356	65	68	58
<i>Heraf:</i>						
Overnatning	128	19	94	17	34	30
Restaurant	90	14	69	13	22	19
Lokal transport	173	26	166	30	7	6
Rejseservice	21	3	17	3	4	3
Kultur og forlystelser	11	2	10	2	1	1
Lystbådehavne	0	0	0	0	0	0
Detailhandel	138	21	109	20	29	25
<i>Heraf:</i>						
Føde- og drikkevarer samt tobak	53	8	41	7	12	11
Benzin og andet brændstof	50	7	45	8	4	4
Andet	35	5	23	4	13	11
Andre produkter	101	15	82	15	19	16

Turismeforbruget fordelt på produkter, Silkeborg, 2016

	I alt		Danskere		Udlændinge	
	mio. kr.	pct.	mio. kr.	pct.	mio. kr.	pct.
I alt	1.082	100	853	100	229	100
Turismeprprodukter	647	60	532	62	114	50
<i>Heraf:</i>						
Overnatning	187	17	142	17	46	20
Restaurant	140	13	96	11	44	19
Lokal transport	268	25	253	30	15	7
Rejseservice	35	3	28	3	8	3
Kultur og forlystelser	16	2	15	2	2	1
Lystbådehavne	0	0	0	0	0	0
Detailhandel	266	25	197	23	68	30
<i>Heraf:</i>						
Føde- og drikkevarer samt tobak	100	9	70	8	30	13
Benzin og andet brændstof	104	10	94	11	10	4
Andet	62	6	34	4	28	12
Andre produkter	170	16	123	14	47	20

Bilag 2A. Turismeafledt værditilvækst fordelt på brancher, Business Region Aarhus 2016

	Aarhus		Syddjurs		Horsens		Norddjurs		Skanderborg		Randers		Business Re- gion Aarhus		Fordeling for	
															Regio- nen	Hele landet
	mio. kr.	pct.	mio. kr.	pct.	mio. kr.	pct.	mio. kr.	pct.	mio. kr.	pct.	mio. kr.	pct.	mio. kr.	pct.	pct.	
I alt	2.430	100	834	100	596	100	568	100	435	100	349	100	6.828	100	100	100
Turismeerhverv	1.233	51	247	30	300	50	219	39	205	47	161	46	3.061	45	41	41
<i>Heraf:</i>																
Overnatningssteder	460	19	45	5	93	16	55	10	58	13	35	10	888	13	11	11
Restauranter og værtshuse	292	12	91	11	83	14	62	11	40	9	40	11	792	12	11	12
Transportvirksomheder	238	10	52	6	69	12	58	10	45	10	47	13	727	11	10	10
Rejseservice	94	4	12	1	19	3	13	2	14	3	15	4	227	3	3	3
Kultur, forlystelser og sport	150	6	47	6	36	6	31	6	48	11	24	7	427	6	6	6
Detailhandel	266	11	151	18	64	11	88	16	49	11	44	12	879	13	14	15
<i>Heraf:</i>																
Råolie-, naturgas og olieindustri	1	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	4	0	0	0
Føde- og drikkevarer samt tobak	32	1	12	1	7	1	8	1	5	1	4	1	89	1	1	1
Andre	233	10	139	17	57	10	80	14	43	10	39	11	786	12	12	14
Andre brancher	931	38	435	52	232	39	260	46	182	42	145	41	2.888	42	45	43
<i>Heraf:</i>																
Ejendomsmæglere, bolig- og hus- leje	190	8	125	15	45	7	67	12	34	8	25	7	647	9	12	10
Erhvervsservice	208	9	67	8	52	9	46	8	41	10	33	9	597	9	9	8
Andre	533	22	243	29	135	23	147	26	106	24	87	25	1.644	24	25	25

Turismeafledt værditilvækst fordelt på brancher, Business Region Aarhus 2016

	Hedensted		Odder		Samsø		Favrskov		Viborg		Silkeborg	
	mio. kr.	pct.	mio. kr.	pct.	mio. kr.	pct.	mio. kr.	pct.	mio. kr.	pct.	mio. kr.	pct.
I alt	402	100	269	100	184	100	157	100	399	100	604	100
Turismeerhverv	166	41	107	40	76	41	74	47	193	48	271	45
<i>Heraf:</i>												
Overnatningssteder	33	8	15	6	9	5	4	3	53	13	81	13
Restauranter og værtshuse	47	12	29	11	19	10	19	12	49	12	69	11
Transportvirksomheder	45	11	38	14	33	18	32	20	56	14	71	12
Rejseservice	12	3	9	4	8	5	9	6	16	4	21	3
Kultur, forlystelser og sport	29	7	16	6	8	4	10	6	19	5	29	5
Detailhandel	56	14	40	15	23	13	18	11	44	11	80	13
<i>Heraf:</i>												
Råolie-, naturgas og olieindustri	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0
Føde- og drikkevarer samt tobak	5	1	4	2	2	1	2	1	6	1	9	1
Andre	51	13	36	13	21	11	16	10	38	9	71	12
Andre brancher	179	45	122	45	84	46	65	41	161	40	253	42
<i>Heraf:</i>												
Ejendomsmæglere, bolig- og husleje	48	12	28	10	23	12	9	6	30	8	54	9
Erhvervsservice	36	9	25	9	18	10	16	10	38	10	54	9
Andre	96	24	68	25	44	24	40	25	93	23	145	24

Bilag 2C. Beskæftigelse fordelt på branchegrupper afledt af turismen i Business Region Aarhus 2016

	Aarhus		Syddjurs		Horsens		Norddjurs		Skanderborg		Randers		Business Re- gion Aarhus		Fordeling for	
	årsværk	pct.	årsværk	pct.	årsværk	pct.	årsværk	pct.	årsværk	pct.	årsværk	pct.	årsværk	pct.	Regio- nen	Hele landet
I alt	5.888	100	1.865	100	1.486	100	1.302	100	1.028	100	861	100	16.059	100	100	100
Turismeerhverv	3.972	67	875	47	1.007	68	742	57	666	65	543	63	9.974	62	60	58
<i>Heraf:</i>																
Overnatningssteder	1.519	26	181	10	290	20	180	14	187	18	120	14	2.907	18	15	14
Restauranter og værtshuse	1.435	24	467	25	458	31	306	23	241	23	229	27	4.043	25	26	26
Transportvirksomheder	540	9	114	6	151	10	147	11	99	10	103	12	1.659	10	10	10
Rejsservice	168	3	24	1	35	2	25	2	25	2	32	4	422	3	2	2
Kultur, forlystelser og sport	309	5	88	5	73	5	83	6	114	11	59	7	943	6	6	5
Detailhandel	648	11	414	22	151	10	234	18	120	12	110	13	2.196	14	15	16
<i>Heraf:</i>																
Råolie-, naturgas og olieindustri	2	0	1	0	1	0	1	0	0	0	0	0	8	0	0	0
Føde- og drikkevarer samt tobak	52	1	20	1	12	1	12	1	9	1	7	1	148	1	1	1
Andre	593	10	393	21	138	9	221	17	110	11	103	12	2.041	13	14	15
Andre brancher	1.268	22	576	31	328	22	326	25	243	24	209	24	3.889	24	25	25
<i>Heraf:</i>																
Ejendomsmæglere, bolig- og husleje	37	1	16	1	7	0	8	1	6	1	4	0	101	1	1	1
Erhvervsservice	329	6	144	8	87	6	71	5	69	7	53	6	1.005	6	6	7
Andre	903	15	416	22	234	16	246	19	168	16	152	18	2.783	17	18	18

Beskæftigelse fordelt på branchegrupper afledt af turismen i Business Region Aarhus 2016

	Hedensted		Odder		Samsø		Favrskov		Viborg		Silkeborg	
	årsværk	pct.	årsværk	pct.	årsværk	pct.	årsværk	pct.	årsværk	pct.	årsværk	pct.
I alt	896	100	600	100	365	100	370	100	982	100	1.397	100
Turismeerhverv	540	60	338	56	205	56	232	63	644	66	854	61
<i>Heraf:</i>												
Overnatningssteder	100	11	47	8	19	5	13	3	169	17	251	18
Restauranter og værtshuse	261	29	130	22	71	19	105	28	278	28	338	24
Transportvirksomheder	94	11	100	17	83	23	75	20	120	12	153	11
Rejsservice	22	3	18	3	16	4	17	5	30	3	39	3
Kultur, forlystelser og sport	62	7	43	7	17	5	23	6	47	5	72	5
Detailhandel	125	14	103	17	57	16	44	12	105	11	190	14
<i>Heraf:</i>												
Råolie-, naturgas og olieindustri	1	0	0	0	0	0	0	0	1	0	1	0
Føde- og drikkevarer samt tobak	9	1	6	1	3	1	3	1	9	1	14	1
Andre	116	13	96	16	53	15	41	11	94	10	175	13
Andre brancher	230	26	160	27	103	28	94	25	234	24	353	25
<i>Heraf:</i>												
Ejendomsmæglere, bolig- og husleje	7	1	4	1	3	1	1	0	5	1	8	1
Erhvervsservice	61	7	41	7	28	8	24	6	55	6	98	7
Andre	162	18	114	19	72	20	69	19	174	18	247	18

Bilag 2C. Skatter og afgifter afledt af turismen i Business Region Aarhus, 2016

	Aarhus		Syddjurs		Horsens		Norddjurs		Skanderborg		Randers		Business Region Aarhus		Fordeling for	
	mio. kr.	pct.	mio. kr.	pct.	mio. kr.	pct.	mio. kr.	pct.	mio. kr.	pct.	mio. kr.	pct.	mio. kr.	pct.	Regionen	Hele landet
I alt	1.594	100	598	100	386	100	377	100	289	100	222	100	4.746	100	100	100
Personskatter	575	36	208	35	138	36	133	35	102	35	81	37	1.701	36	36	35
Statsskatter	238	15	91	15	57	15	55	15	42	15	33	15	709	15	15	15
Regionsskatter (sundhedsbidrag)	24	2	8	1	6	2	6	1	4	1	3	2	71	2	1	1
Kirkeskatter	10	1	4	1	2	1	2	1	2	1	1	1	29	1	1	1
Kommuneskatter	303	19	105	18	73	19	70	19	54	19	43	19	892	19	19	18
Vareskatter	1.019	64	390	65	247	64	244	65	187	65	141	63	3.045	64	64	65
Selskabsskatter	47	3	17	3	15	4	12	3	11	4	8	4	158	3	3	4
Vareafgifter/punktafgifter	254	16	120	20	60	16	66	18	52	18	38	17	799	17	17	16
Moms/merværdiafgift	718	45	253	42	172	45	166	44	124	43	95	43	2.088	44	44	44

Skatter og afgifter afledt af turismen i Business Region Aarhus, 2016

	Hedensted		Odder		Samsø		Favrskov		Viborg		Silkeborg	
	mio. kr.	pct.	mio. kr.	pct.	mio. kr.	pct.	mio. kr.	pct.	mio. kr.	pct.	mio. kr.	pct.
I alt	269	100	168	100	104	100	95	100	242	100	400	100
Personskatter	90	34	62	37	41	39	36	38	92	38	143	36
Statsskatter	37	14	26	15	17	16	15	16	38	16	59	15
Regionsskatter (sundhedsbidrag)	4	1	3	2	2	2	2	2	4	2	6	2
Kirkeskatter	2	1	1	1	1	1	1	1	2	1	3	1
Kommuneskatter	48	18	32	19	22	21	19	20	48	20	75	19
Vareskatter	179	66	107	63	64	61	59	62	151	62	257	64
Selskabsskatter	15	6	6	4	4	3	3	3	9	4	12	3
Vareafgifter/punktafgifter	50	18	28	17	16	15	17	17	33	14	66	17
Moms/merværdiafgift	114	42	73	43	45	43	40	42	109	45	178	45